

స్వ రాజ్యం

మొదలు

మొ 234

భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

మొ

'34

వల్లిపర్తి

కొండపల్లి వీరవెంకయ్య అండ్ సన్స్

శ్రీ సత్యనారాయణ బుక్ డిపో

రాజమండ్రి

అన్ని స్వామ్యయా

శ్రీ చక్ర త్రి వి

వే

హ పా య

శ్రీ చెరువు గ్రంథాలయము

1933

1933

చేరి ప్రేమ : చిహ్నము

చెరువు స్వగోష్ఠి

2744

చెరువు

234

చెరువు స్వగోష్ఠి

చెరువు

చెరువు స్వగోష్ఠి

1956

చెరువు స్వగోష్ఠి

చెరువు స్వగోష్ఠి

హా చ్చ రి క

కేవలం వినోదం నిమిత్తమైనాసరే, లేక సోమ్య వసూలు
 కునే నిమిత్తమైనాసరే, ఈ ప్రదర్శనాలలో ఎదైనా సభ ఎదట
 అడవలచిన ప్రతి సంఘం వారున్నూ, ముందుగానే, గ్రంథ
 కర్తకి వ్రాసి లిఖితానుమతి పొందక పోవడం చిపిరైచి చట్ట
 ప్రకారం ఒక నేరం గనక, అసంగతి గమనించి లిఖితానుమతి
 పొంది తరవాతనే అడుక్కోవాలి.

భ మి డి పా టి కా మే శ్వ ర రా వు

రా జ మం డ్రి

విషయ సూచిక

			పేజీ
1. స్వరాజ్యం	5
2. నామాటే నెగ్గింది	27

5 మార్చి

స్వ రా జ్యం

[ప్రదర్శనం, దై వజ్ఞుడైన 'విలియం ఫెడరిక్ ఫెరార్' అనే ఆంగ్లరచయిత (1831-1903) సృష్టించిన 'ఎరిక్' అనే ఒక నవలలోని ఒక సన్నివేశ వృత్తాంతం దీని కథావస్తువు. ఇది 16-4-1953 తేదీని, శ్రీ తోటోటి కనకరాజుగారి అధ్యక్షత కింద, వీరేశలింగజయంతి సందర్భంలో, వీరేశలింగ ఆస్తి కోన్నత పాఠశాలలో, విద్యార్థి బృందం. మొదటి సారిగా ప్రదర్శించారు]

పాత్రలు

అవినాశం

కిరీటి

చిట్టి

నవరస్

పతాకం

తై రవం

కమలం

ఆనందం

ఆరోగ్యం

సంతానం

రంకారం

శేఖరం

కరటకం

(మొదటి పన్నెండుగురున్నా విద్యార్థులు. చివరి వాడుబంట్రోతు)

స్వ రా జ్యం

[ఒక హాలు. చిన్న పేబిలు, దానికి చేర్చి ఒక కుర్చీ. పక్కని అయిదుగురు కూర్చోడానికి ఒక బెంచీ. రంగం నిండేలాగ చాలామంది విద్యార్థులు రంగంమీదికి వచ్చి, చాలా గందర గోళంగా మాట్లాడుతూ ఉంటారు. కొందరు కూచున్నా, చాలా మంది నిలబడే ఉంటారు].

అవినాశం—(రంగం మీదికి వచ్చి, ఈలవేసుగుంటూ బెంచి వైపు నడిచి, బెంచిమీద నుంచుని, గోల తగ్గించడానికి యత్నం చేస్తూ, కుడిచెయ్యి పైకెత్తి) ప్రియసోదరులారా, స్నేహితులారా ! మనం అంతా ఒకేపక్షంవాళ్ళం. చోధమిషతో మన్ని దాధపెట్టే శత్రుపక్షంవాళ్ళు ఇక్కడ లేరు. కాబట్టి, గొడవ చెయ్యడం మరి మానండి. అదిమేవాదు లేనప్పుడు అల్లరికి రాణింపు ఉండదు. మన యీ సమావేశం తమాషాకోసం కాదు. మనం ఇప్పుడు కొంత వ్యవహారం ఆరిందాగా జరపాలి. ఒక న్యాయవిచారణ చేసేయ్యాలి. న్యాయవిచారణ కష్టంతోకూడిన పవిత్ర వ్యాపారం. న్యాయవిచారణ చేసేవాళ్ళు, పాతవైషమ్యాల తాలూకు మిగిలిన విషం కక్కుగోడానికి, అది ఒక తరుణం అనుకోకూడదు, ఎక్కడా బుద్ధిలోపం రానియ్యకూడదు.

చిట్టి—ఆ న్యాయవిచారణ ఏదో సువ్వే నడిపించు, అవినాశం ! అధ్యక్షపదవి స్వీకరించు.

తంకారం—ఇప్పుడు చిట్టి చేసిన ప్రతిపాదన నేను బలపరుస్తున్నాను.

అందరూ—మేం ఆమోదిస్తున్నాం.

అవి—స్రోవరులారా : చిట్టి ప్రతిపాదించాడు, రంకారం బలపరిచాడు, సభ్యులు ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించారు. కనక నేను కార్యక్రమం ఆరంభించి నడిపిస్తాను. ఈ విషయంలో బుద్ధిలోపం రానియ్యకూడ దన్నాను. హృదయ శూన్యత్వమూ ప్రకటించ కూడదని చెబుతున్నాను, గమనించండి. అయితే, బాలురంతా సర్దణిగి కూచోండిమరి.

(అంతా కూచుంటారు. నిశ్శబ్దంగా ఉంటుంది)—న్నేహితులారా : ఈ సమావేశంయొక్క ఉద్దేశం సభ్యులందరికీ తెలుసు ననే భావిస్తున్నాను. మన స్కూలు హాలుగదిలో ఉంటూండే బ్ల్యాక్ బోర్డుకి ఒక కాగితం అతిగించి ఉన్నట్టు గత శనివారం ఉదయం తెలిసింది. ఆ కాగితంమీద చాలా చెడుమాటలు రాసి ఉన్నాయి. ఆ మాటలు ఏవి అంటే : 'గరుడాచలం ఒక మొండి పిశాచం', అని. ఈ రచన యొక్క లేఖకుడు ఎవడో నిష్కర్షగా తేల్చి నిర్ణయించేటందుకే ఇప్పుడు మన యత్నం. గరుడాచలం మేష్టారికి, ఈ సంగతి తెలిసేసరికి ఎంతకోపమేనా వచ్చింది. సహజంగదా : తక్కిన ఉపాధ్యాయులు బెదిరి చిన్న బుచ్చుకున్నారు. దొంగచాటు రాతగాడు తను బతిగిఉండగానే మరణించినట్టు ఒప్పుకోడం అని, చెబుతూ, ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఈ రాతగురించి చప్పరించారు. నేరంచేసిన ఘటం ముందుకొచ్చి 'నేను' అని తెగేసి చెప్పి, ఒప్పేసుకోలేక పోయాడు. కొంత కొంత దాఖలాగా ఉన్న కొన్ని కొన్ని సందర్భాలవల్ల, ఒకానొక విద్యార్థిమీద—కిరీటి అనే విద్యార్థిమీద—అనుమానం చాలా

మందికి ఉంది. కాని, ఆ విద్యార్థి పాడుపన్ను చేసేరకం కాడు. ప్రస్తుతం ప్రధానోపాధ్యాయుని సూచన ఏమంటే : విద్యార్థులే ఒక సక్రమ విచారణ జరిపి, సాక్ష్యం నేకరించి, సమాలోచన చేసి, ఈ విషయంలో, పెద్దలసాయం ఎంతమాత్రమూ లేకుండా తమలో తమగు ఏమి నిర్ణయించుకోగలరో చూడడం; కర్తవ్య లన్నింటిలోకీ మిక్కిలి ప్రశస్తం—అని. కిరీటి ఇక్కడ ఉన్నాడా ?

నవరస్—(లేస్తాడు)

అవి—ఏం నవరస్ ! కిరీటి ?

నవ—వస్తూంటాడు, తీసుగువస్తాను. (అని కుడిఎదరికి వెళ్ళి అప్పుడే కిరీటిని వెంటతీసుగు వస్తాడు.)

అవి—ఏం కిరీటీ ! గరుడాడలం మేష్టార్ని దూషిస్తూ నువ్వు ఒక కాగితం రాసి హాలుగదిలో ఉండే బ్ల్యాక్ బోర్డుకి అతికించావనే నేరం స్కూలువారు నీ మీద మోపి న్యాయవిచారణ చెయ్యదల్చుకున్నారు. నీకు ఇష్టమే కదా ?

కి—ఓ. నాకు ఎంతో ఇష్టం. ఇంతకంటే నాకు ఎక్కువ ఇష్టమైంది మరి ఉండదు.

అవి—భేష్. సరే. నేరంయొక్క ప్రతిపాదన ఎవరుచేస్తారో, రండి.

[అంతా ఒకరిముఖం ఒకరు చూసు గుంటారు. చాలా నిశ్శబ్దం.]

—అయితే సరే. నేరాన్ని ప్రతిపాదన చెయ్యడానికే మనిషి లేనప్పుడు, నేరంయొక్క ఆరోపణా ఉండదు, నేరమూ ఉండదు. మనం శీఘ్రంగా దయచెయ్యవచ్చు.

చిట్టి—(లేచి) నే చేస్తాను,

అవి—నేరాన్ని ప్రతిపాదించడంలో ఉండే గొప్ప బాధ్యత నువ్వు వహిస్తాన్నందుకు నీకు వందనాలు, చిట్టీ! అది సరే. ముద్దాయి తరపున ఎవరు వకాల్తీ పుచ్చుగుని వాదిస్తారూ?

ఆరోగ్యం—(నిలబడతాడు.)

కి—ఈ ఆరోగ్యం నా తరపున మాట్లాడాలని నేను కోరను. ఇతను నన్ను గురించి నిత్యమూ శంకించే రకం. నా అమాయకత్వం గురించి ఎవరు ఒక సారేనా కుడా సందేహించలేదో అటువంటి వారే నా తరపున వాదించాలని నా కోరిక.

నవ—(కొంచెం సిగ్గుతో నిలబడి) నేను ఆరవ ఫారంవాణ్ణి కాకపోయినా, తనకేసు నేను పట్టడం తనకి ప్రమాదమేమో అనే భయం కిరీటికి లేకుండా ఉంటే, కిరీటిపక్షం నేను వాదిస్తాను.

కి—నీకు దణ్ణం, నవరస్! మరి నేను బతిగిపోయా నన్ను మాపే. ఈ మాట నువ్వు ఎప్పుడంటావా అని చూస్తున్నాను. నా పక్షం వాదించడానికి నీ కంటే మరెవరిని చెప్పగలనూ?

నవ—సరే. ఆనందం. తంకారం, సంతానం—మీరు నాకు అవసరంవస్తే సాయితా అవుతారు కాదూ!

ఆనం—

తంకా—

సంతా—

ఓ, మహారాజులాగ;

అవి—కిరీటీ! (బెంచీకి దగ్గిరిగా ఉండే అయిదుగురిని ఎవర్నో చూపిస్తూ) ఈ అయిదుగురు ఆరవఫారం వాళ్ళు పంచాయతీగా

ఉంటారు, వీళ్ళల్లో ఏ ఒకరిని గురించి కుడా నీకు ఆక్షేపణ లేదన్న మాటేగదా !

కి—రేను. పంచాయితీదార్లు ఎవరైనా సరే నాకు ఒప్పందమే.

అవి—(ఆ అయిదుగుర్ని ఉద్దేశించి) మీ పంచాయితీవారు ఈ బెంచిమీద కూచోండి. ఇక నేర ప్రతిపాదన ప్రారంభించవచ్చు.

చిట్టి—న్యాయమూర్తి, పంచాయితీ మహాశయులారా ! ఏ యే నెపాలు పురస్కరించుగుని కిరీటిమీద అనుమానపడవలసి వచ్చిందో విశదీకరిస్తాను, అవి వార్తి నెపాలుకావు. కిరీటి నేరస్థుడే అని ఋజువు చెయ్యడానికి కావలసిన సాక్ష్యం రాబట్టి మీకు దాఖలా ఇస్తాను. ఒక్క విషయం మాత్రం ఎవ్వరూ ఏమర కూడదు. శుక్రవారం సాయంత్రం బ్లాక్ బోర్డు ఖాళీగా ఉంది, కాని, శనివారం ఉదయానికి దానిమీద ఒక కాగితం అతికించి ఉంది. ప్రతిరోజూ మనస్కూలు ఆరు గంటలతో ఆఖరు, ఆ తరువాత మామూలుగా ఒక పావుగంటకి గదులకి రోజూ తాళాలు వేస్తూంటారు. కాబట్టి, ఈ నేరం శుక్రవారం సాయంత్రం ఆరుగంటలకి ఆరుంపావుకి ఉండే వ్యవధిలో జరిగి ఉండాలి. ఒక్కొక్క సాక్షినే పిలిచి వాఙ్మూలం ఇమ్మంటాను,

పతాకం : రావోయ్, సాక్షిస్థానంలో నుంచో.

పతా—(లేచి, సాక్షిస్థానంకేసి వెళ్ళి, బోనెక్కుతాడు)

చిట్టి—ప్రయాణంచెయ్యి

పతా—ఏమనీ ?

చిట్టి—(మాట మాటచొప్పునే అనిపిస్తూ) దేవుని ఎదట—ప్రమాణంచేసి—నిజం చెబుతాను—నిజం అంతా చెప్పేస్తాను—నిజంకానిది చెప్పను.

సరే, పతాకం : శుక్రవారం సాయంత్రం ఆఖరుగంట
కొద్దైయ్యగానే నువ్వు హాలుగదిలోంచి వెళ్ళిపోయావా ?

పతా—లేదు.

చిట్టి—ఏం ? ఎందుకు దిగడిపోయావు ?

పతా—మేష్టారు రెండు పేజీలు ఇంపొజిషన్ ఇస్తే, రాసు
గుంటూ ఉండిపోయాను.

చిట్టి—ఆరుగంటల తరవాత ఏమాత్రంనేపు ఉన్నావు !

పతా—పదినిమిషాలు.

చిట్టి—నువ్వు వెళ్ళిపోయేటప్పుడు అగదిలో మరెవరేనా
ఉన్నారా !

పతా—ఆ.

చిట్టి—ఎవరు ?

పతా—కిరీటి.

చిట్టి—చాలు. నువ్వు దిగు. బంట్లోతు కరటకాన్ని పిలు,
రంకారం !

రం—(కుడి ఎదరకి నడిచి) కరటకం !

కర—(కుడి ఎదరనించి వస్తూ) అయ్య.

చిట్టి—సాక్షిస్థానంలో నుంచో.

కర—చిత్తం. (అసి అక్కడనుంచుంటాడు)

చిట్టి—ప్రమాణం చెయ్యి. (అని, మాట మాట చొప్పునే
— అనిపిస్తూ) దేవుని ఎదట-ప్రమాణం చేసి - చిజం చెయితాను-
నిజం అంతా చేప్పేస్తాను-నిజంకానిది చెప్పను.

సరే. కరటకం : శుక్రవారం సాయంత్రం హాలుగది ఎప్పుడు
తాళం వేశావు ?

కర—బహుశా, ఆరుంపావు అవుతుంది.

చిట్టి—నువ్వు—ఆగది తాళం వెయ్యడం నిమిత్తం వెళ్ళి నప్పుడు, నీకు ఎవరేనా ఎదురయారా ?

కర—ఆ. కిరీటిగారు గబగబా ఆగదిలోంచి బయటికి వస్తూ, నాకెదురై వెళ్ళిపోయారు.

చిట్టి—అది సరేకాని, లోపలమరెవరేనా ఉంటూండగానే, తాళం వెయ్యలేదుకదా నువ్వు ?

కర—అబ్బే, నయం. లోపల మరెవరూలేరు,

చిట్టి—అప్పట్లో మరెవరేనా వెళ్ళడం నువ్వు చూశావా ?

కర—అబ్బే, లేదు.

చిట్టి—చాలు, నువ్వు దిగు.

నవ—(నుంచుంటాడు).

చిట్టి—నవరస్ : ఈసాక్షిని, నువ్వు, కావలిస్తే క్రాసు పరీక్ష చేసుకోవచ్చు.

నవ—కరటకం : ఒక చిన్న విషయం అడుగుతాను చెప్పు. ఆ గదికి తాళం వేసిన తరువాతకుడా ఆ గదిలో ఎవరేనా ప్రవేశించ వచ్చా ?

కర—ఓ. దివ్యంగా ప్రవేశించవచ్చు.

నవ—ఎట్లా !

కర—అవతల గోడకి ఉన్న కిటికీల్లోంచి.

నవ—సరే. చాలు. నువ్వు దిగవచ్చు.

కర—(దిగి, పక్కని ఎడంగా నిలబడతాడు)

నవ—శంకారం ! ఇట్లారా ! (అని, అతడు తనవగ్గిరికిరాగా, అతడి చెవులో ఏదో చెబుతాడు),

రం—(కుడి ఎవరనించి వెళ్ళిపోతాడు.)

చిట్టి—భైరవం! రా, సాక్షిస్థానంలోకి.

భై—(సాక్షిస్థానంలో నిలబడతాడు)

చిట్టి—ప్రమాణం చెయ్యి (అని, మాటమాట చొప్పునే అతడిచేత అనిపిస్తూ) దేవుని ఎవబ-ప్రమాణం చేసి-నిజం చెబుతాను- నిజం అంతా చెప్పేస్తాను-నిజం కానిది చెప్పను.

సరే, భైరవం! నువ్వు కిరీటిని బాగా ఎరుగుదువా?

భై—ఆ.

చి—అతను ఏ సిరాతో రాస్తూంటాడో నీకు తెలుసా?

భై—ఆ తెలుసు, అది మామూలురకంకాదు; ఊదారంగుది. ఏదో వాసనకుడా వేస్తూంటుంది.

చి—ఆ సిరాతో రాసిందేదేనా నువ్వు పోల్చుకోగలవా?

భై—ఓ. తక్షణం.

చి—(చిక్కులకన్నింటికీ కారణభూతమైన కాగితం భైరవానికి చూపిస్తూ) ఈ రకమేనా ఆ సిరా?

భై—అవును. ఈ రకమే.

చి—ఈ కాగితం మీది దస్తూరీ ఎవరిదో చెప్పగలవా?

భై—ఓ. ఇది కిరీటి దస్తూరీ.

చి—ఎల్లా పోల్చగలవ్, ఇది కిరీటి దస్తూరీయే అని?

భై—'డ' అనే అక్షరంతో సంబంధించిన గుర్తులు, అతను, అదొక తమాషాగా రాస్తాడు.

చి—ఈ కాగితంయొక్క పై అంచుకి మధ్య ఒక జిగురు పీలిక ఉంది చూడు. ఇల్లాంటి జిగురుపీలికలు ఘాళావా ఎక్కడేనా?

భై — చూడకేం, చూశాను. కిరీటి వగ్గిర ఇల్లాంటివి డెస్కు నిండా ఉన్నాయి.

చి — మరెవరిదగ్గిరేనా ఇలాంటి పసుపుపచ్చటిరంగు జిగురు పీలికలు ఉండడం సువ్వు ఎరుగుదువా ?

భై — ఎరగను.

చి — సరే, చాలు.

సవ — (లేచి, తంకారాన్ని పిలిచి, అతడితో ఏదోచెప్పి హార్చుంటాడు.)

తం — (నుంచుంటాడు)

చి — క్రాసా ? ఓ. చేసుకోవచ్చు.

తం — ఇల్లాంటి జిగురుపీలికలు కిరీటిదగ్గిర ఉండడం నువ్వెల్లా గ్రహించావ్, భై రవం ?

భై — అతడు వాడుతూంటే చూశాను.

తం — ఎందునిమిత్తం వాడుతూంటే చూశావు ?

భై — ఉత్తరాల కవర్లు అతిగించేటప్పుడు.

తం — అబ్బా ! కిరీటి వస్తువుల గురించి, కిరీటి చేష్టలగురించి సర్వమూ కనిపెట్టిన వాడవులా కనిపిస్తున్నావే ! నీకు తెలిసినన్ని వయినాలు అతణ్ణిగురించి అతడి అంతరంగికులకి కుడా తెలియవే ! ఇక్కడ సమావేశమైన ఇంతమందిలో మరి ఏ ఒకరి కైనా తెలుసునండీ, కిరీటి తన ఉత్తరాలగురించి వాడుకుంటూండే జిగురుపీలికలగురించి ?

ఆరో — (మరికొందరితో కలిసి) తెలియదు, తెలియదు.

తం — అంతే.

చి—నువ్వు దిగివచ్చు, బై రవం.

బై—(దిగి కూచుంటాడు).

చి—ఆరోగ్యం! రా. ప్రమాణం చెప్పు.

ఆరో—(సాక్షిస్థానంలో నుంచుంటాడు).

చి—(మాట మాట చొప్పునే అనిపిస్తూ) దేవునిఎదట—
ప్రమాణంచేసి—నిజంచెబుతాను—నిజం అంతా చెప్పేస్తాను.
నిజంకానిది చెప్పను.

—కిరీటిగురించి నీకు చాలా తెలుసుకాదా ?

ఆరో—(చిరునవ్వుతో) ఓ. తెలుసు.

చి—గరుడాచలం మేష్టారుగురించి నీ సమక్షంలో అతడెప్పు
డేనా రిమార్కు చెయ్యడం విన్నావా ?

ఆరో—ఆ. తరుచు.

చి—ఏరకం అభిప్రాయాలు వెలిబుచ్చేవాడూ ?

ఆరో—చచ్చినంత అయిష్టంతోనూ పరమ అసహ్యంతోనూ
కూడిన అభిప్రాయాలు.

చి—గరుడాచలం మేష్టారుమీద కసితీర్చుకుంటానని కిరీటి
శపథం చేశాడా ?

ఆరో—ఆ. గరుడాచలంగారు కిరీటికి ఓ ఇరవై పేజీలు ఇంపౌ
డిషన్ ఇచ్చినప్పుడు అన్నాడు.

చి—ఆ బెదిరింపు ఎప్పుడు ప్రకటించాడూ ?

ఆరో—శుక్రవారం మధ్యాహ్నం.

చి—సరే చాలు.

నవ—(లేవటోతూంటాడు)

చి—కావలి నే క్రాస్ పరీక్ష చేసుకో.

నవ—ఆరోగ్యం : నీకు తెలిసినంతవరకు కిరీటి ఎన్నడైనా నీచవుపని చేశాడా ?

ఆరో—ఎన్నడూ చెయ్యలేదు.

నవ—ప్రస్తుత సంవర్షంలో నేరంచేసినవాడు కిరీటి అయి ఉండవచ్చు నంటావా ?

ఆరో—ఎంతమాత్రమూ అనను. సరిగదా, ఈ నేరానికి కిరీటికి సంబంధం లేకమైనా ఉండవని నా నిశ్చితం—అంటాను.

నవ—సరే. నువ్వు వెళ్ళు.

ఆరో—(వెళ్ళిపోతాడు)

చి—కమలం, రా. వచ్చి సాక్షిస్థానం ఎక్కు.

కమ—(సాక్షిస్థానం ఎక్కుతాడు)

చి—ప్రమాణం చెయ్యి (అని, మాట మాట చొప్పున అని పిస్తూ) దేవుని ఎదట, ప్రమాణంచేసి—నిజం చెబుతాను—నిజం అంతా చెప్పేస్తాను—నిజంలేనీది చెప్పను. సరే, కమలం ! ఈ తలవంపు వ్యవహారం గురించి నీ కేసున్నా తెలుసునా ?—అని నలుగురి ఎదటా, ప్రధానోపాధ్యాయుడు కిరీటిని అడిగి నప్పుడు నువ్వు హాజర్ లేవా ?

కమ—లేకేం ! కిరీటి పక్కనే ఉన్నాను.

చి—అప్పుడు కిరీటి మొహం ఎల్లా ఉందీ ?

కమ—ఆ ప్రశ్నతో కిరీటి మొహం మారిపోయింది. ఏదో జ్ఞాపకంవచ్చి అతడు అందోళన పడుతూన్నట్టు అతడి మొహంలో స్పష్టం అయింది.

చి—సమాధానం ఏరీతిగా చెప్పాడూ ?

కమ—మెల్లిగా, తెల్లతెల్లబోతూ, 'నాకు—ఏమీ తెలియదండి' అని, గుటకలేస్తూ నసుగుతూ అన్నాడు.

చి—ఇక చాలు. నవరన్, ఏమన్నా 'క్రాస్' ఉందా ?

నవ—లేదు.

చి—నువ్వు దిగి వెళ్ళుచు, కమలం.

కమ—(వెళ్ళిపోతాడు).

చి—న్యాయమూర్తి, పంచాయతీ మహాశయులారా ! నేను ప్రతిపాదించి స్థాపించిన యధార్థాలు ఇవి :

నేరం జరిగి ఉండవలసిన సమయానికి పూర్వం, కిరీటి, గరుడాచలం మేష్టారుమీద కసితో ఉన్నాడు. గరుడాచలంగారికి తగ్గశాస్తి చేస్తానని కిరీటి శపథం చేశాడు. పైగా, నేరం జరిగి ఉండవలసిన కాలంలో, నేరంజరిగిన స్థలంలో, కిరీటి ఒక్కడు మాత్రం ఉన్నాడు. ఈ రచన యొక్క దస్తూరీ కిరీటి దస్తూరీని పోలి ఉంది. ఈ రచన లిఖించడానికి వాడిన ఊదాసిరాయేకాక, ఈ రచన లిఖించిన కాగితం ఆ బోర్డుకి అతికించడానికి వాడిన పసుపుపచ్చటి జిగురుపీలికలుకుడా, కిరీటిదగ్గర మాత్రమే ఉండే రకంవి అని తేలింది. అన్నింటినీ మించి, ఈ విషయం గురించి, పట్టికున దర్యాస్తు చేస్తూ ప్రధానోపాధ్యాయుడు వరసక్రమంలో కిరీటిని ప్రశ్నించి నప్పుడు కిరీటివాలకమూ వైఖరీ అచ్చంగా నేరస్తుడైన మనిషియొక్క వాలకమూ వైఖరీలాగే కనపడింది. ఈ సబబుల్నిబట్టి నేరం కావించినవాడు కిరీటే అని మీ మనస్సుకి నచ్చిందని నా సమ్మకం. నేరస్థాపన ఇంతటితో సమాప్తి.

(అంతా చప్పట్లు కొడతారు. చిట్టి వెళ్ళి కూచుంటాడు).

అవి—మరి, ముద్దాయి తరపు సాక్ష్యం ఆరంభించు, నవరస్.

నవ—(రేచి) కిరీటీ : నీ డెస్కు తెప్పించి, అందులో ఉండ గల పదార్థాలు అవసరమైతే న్యాయమూర్తుల ఎదట దాఖలు చేస్తాను. ఆ విషయంలో నీకు ఎటువంటి అభ్యంతరమూ లేదు కదా ?

కి—నా డెస్కు ఇక్కడికి తేవడానికి నాకు ఎటువంటి అభ్యంతరమూలేదు, నిరాక్షేపణగా తీసుకురావచ్చు. ఇదుగో దాని తాళం చెవి. (అని, తాళంచెవి ఇస్తాడు).

నవ—కరటకం : కిరీటీ డెస్కుపెట్టె తీసుకురా.

కర—(వెళ్ళి, మరొకరు సాయం చెయ్యగా, డెస్కుపెట్టె తెచ్చి రంగం మీద ఉంచుతాడు).

నవ—(పెట్టె పరీక్షిస్తూ) ఇకనేం ? తాళం తీసేసింది. తాళం చెవి అక్కర్లేలేదు.

—న్యాయమూర్తీ, పంచాయతీ మహాశయులారా ! నేరస్థా పన పక్షంవారు సాక్షుల్ని లేవదీసి ఎంత తంటాలు పడితేంగనక, కిరీటీ నేరకాడు కాడని, నేను తమ ఎదట ఋజువు చేస్తాను. గరుడాచలంగారిని గురించి, కిరీటీ, అవాచ్యాలు నోటితో అని ఉండడం నేనూ ఒప్పుకుంటాను. ఊదాసిరా, పసుపుపచ్చటి జిగురుపీలికలూ కిరీటీడెస్కులో ఉండే మాదిరివే అనీ ఒప్పు గుంటాను. ఈ కాగితం మీది దస్తూరీ కిరీటీ దస్తూరీలాగ లేక పోలేదు—అని కూడా నేనూ అంగీకరిస్తాను. ఇన్నీ ఒప్పుకుంటూ, ఈ కాగితం మీద అక్షరాలు రాసిన వ్యక్తి, కిరీటీఅయి ఉండ

ఉండగలడా అనే విషయం కోర్టువారు పరిశీలించాలి అని మనవి చేస్తున్నాను. దయచేసి గమనించండి. శుక్రవారం నాటికే కిరీటికి గరుడాచలంగారి మీద కోపం వచ్చిందీ!—అక్కణ్ణించి, ఆ మేష్టారి పరోక్షంలో ఆ మేష్టార్ని నానా తిట్లూ తిట్టి ఆయన్ని ఓ తడాఖా తీస్తానని ఆ మధ్యాహ్నం మే కిరీటి బెదిరింపులు బెదిరించాడూ!—ఆ సాయంత్రమే కిరీటి, గాలికి పోయిన తన తిట్లన్నీ మళ్ళీ ఏరుకువచ్చి, వాటిని లిఖితంకుడా చేసి, 'నన్ను వెంటనే పట్టేసుగోండయ్యా, రూఢిగా శిక్షించడయ్యా, అన్నట్టు అమోఘంగా దొరికిపోయే విధంగా వ్యవహరించాడా? వ్యవహరిస్తాడా? అట్లా వ్యవహరించడం ఎక్కడేనా ఉంటుందా? ఈ కాగితం మీద రాసినవాడు కిరీటే అయి ఉంటే, అతడు తన స్వంత దస్తూరీ రాసుంటాడా? స్వంతం మాటుపరిచేసి, మరొకరి దస్తూరీలాగ కనపడేటట్టు రాయడానికి యత్నించి ఉండడూ? చెప్పిస్తానుండండి. ఎవరేనారండి. ఇల్లారా, ఆనందం! ఈ అక్షరాలు లిఖించిన వైఖరి నీకంటికి ఎట్లా కనపడుతోందో నిజంగా చెప్పు.

ఆనం—మరొకరి దస్తూరీ అనుకరించడానికి పట్టిపట్టి ఒక్కొక్క అక్షరమే రాసినట్టు కనిపిస్తోందిగాని, సజావుగా రాసినట్టు లేదు.

నవ—సరే, కూచో. (పంచాయితీ వారికి ఆ కాగితం చూపిస్తూ) తమరు చిత్తగించండి. ఇది కిరీటి దస్తూరీకి అనుకరణమే కాని, కిరీటి దస్తూరీకాదు. ఈ విషయం జ్యూరీ సభ్యులు గమనించాలని నా ప్రార్థన. పతాకం అనే విద్యార్థి,

కరటకం అనే నౌకరూ ఇచ్చిన సాక్ష్యాలు కేవలం వ్యర్థం. తాళం వేసి ఉన్న హాలుగదిలోకి ఎవటిగోడ కిటికీల్లోంచి ప్రవేశించ వచ్చునని కరటకమే ఒప్పుకున్నాడు. ఊదాసిరా, పసుపుపచ్చటి జిగురుపీలికలూ గురించి భైరవం చెప్పిన సాక్ష్యం ఒప్పు గుంటాం. కిరీటీ దగ్గర అటువంటి సిరా, అటువంటి జిగురు పీలికలూ ఉండడం, అతడి ఆంతర్య స్నేహితుల్లో ఒకడైన నాకే లోగడ తెలిసుండనప్పుడు, ప్రపంచంలో ఇంతమంది ఇతరు లుండగా, ఒక్క ఈ భైరవానికే ఆ విషయం తెలిసుండడంలో ఏదో రహస్యం ఇమిడి ఉండాలిగదా !

భై—(తలపక్కకి తిప్పి, తన సంగతి కానట్టు కనపడాలని యత్నిస్తాడు).

నవ—పరమరహస్యమైన యధార్థం ఒకటి ఉంది. అది నే నిప్పుడు చెప్పితిరాలి. ప్రధానోపాధ్యాయుడు దర్యాప్తుచేసి నప్పుడు, కిరీటీ, ఎందుకు తబ్బిబ్బూ కంగారూ పడ్డావో దాస్త్రో తెలుస్తుంది. ఒకసారి, నా సమక్షంలో, కిరీటీ, గరుడాచలంగారి మీద తనకి వెర్రికోపం బయల్దేరగా, ఆయన్ని మాటలు మిగ లడం మొదలెట్టి, ఈ మాటలే అన్నాడు : “గరుడాచలం ఒక మొండి పిశాచం”—అని. నాకు కిరీటీ ఉపశ్మయం గనక, నేను తక్షణం అతణ్ణి మందలించి, అటువంటి అవాచ్యాలు పంకవద్దనీ అసలు అటువంటి ఆలోచనలుకుడా చెయ్యకూడదనీ తలవాచే చివాట్లు వేశాను. అటువంటిప్పుడు, ఇంకకాండ జరిగిన తర వాత—అసగా, దుష్టవాచ్యారేకాదు దుష్టాలోచన్లుకుడా వద్దు గాక వద్దు అని నేను శాసించిన తరవాత, మరీ విధంచెడి దుష్టరేఖనం

కుడా చేసి, నా మనస్సుకి నెప్పికలిగించే స్వభావం గలవాడు కాడే కిరీటి! యథార్థం ఏమిటంటే! అప్పటి మా సంభాషణ యావత్తు విన్న వ్యక్తి ఒకడున్నాడు. వాడెవడో ఈపాటికి మీరు గ్రహించే ఉంటారు—భైరవం.

ఈ సందర్భంలో కొంచెం కొత్తసాక్ష్యం తెస్తున్నాను. ఈ కాగితం తఱచీచెయ్యండి. దీన్ని దీపానికి అడ్డంగా ఇట్లా (అభినయిస్తూ) పట్టుకుంటే, వౌత్సపుడు కనపడని అక్షరాలు గోచరిస్తాయి. అటువంటి గుప్తాక్షరాలు దీనిమీదిని చదివితే 'హాలండ్' అని ఉంది. అనగా, ఈకాగితం అక్కడి తయారీ. కిరీటిదెస్కు వెతికితే ఇట్లాంటిది ఒక్కటి దొరకవనుకుంటాను. (కిరీటిదెస్కులోంచి రెండుమూడు అటువంటి కాగితాలు తీసి చదువుతూ) 'ఇంగ్లండ్' అని ఉంది, కోర్టువారు చిత్తగించండి. కాబట్టి తగాదాకాగితం కిరీటిది కానేకాదు. కిరీటి ఇటువంటి నీచపుసని చేనేరకం కాడని ఋజువుచెయ్యడానికి బోలెడుమంది ఇతర సాక్షుల్ని తీసుగురానూవచ్చుగాని, తీసుగురాను. నేరం చేసిన అసలువ్యక్తి ఎవడై ఉంటాడో అందరికీ తెలిసిపోయిందని నా నమ్మకం. ఒక న్యాయవిచారణ ఇప్పుడు ముగిసింది. మరొక న్యాయవిచారణ జరపాలని కోరుతున్నాం. ఎంజెయ్యం? కిరీటి యొక్క అమాయకత్వం స్థాపించడానికి మరోవ్యక్తి నేరకాడని నిర్ణయించవలసిన అవసరం వచ్చింది. ఆ మరోవ్యక్తి నాకు చుక్కెదురు. నాకేకాదు, ఆనందానికి సంతానానికి కుడా అతడు శత్రువే. అందుకని, మాలో ఎవరమూ అతడిమీద నేరారోపణ ప్రారంభించం. రంకారమూ అతడూ ఎన్నడూ కాట్లాడుకోలేదు

గనక, అరడిమీద జరపవలసిన కాండ యావత్తూ తంకారం నిర్వహిస్తాడు.

(హర్షధ్వనులు. కిరీటివెళ్ళి నవరత్నో కరకంపనంచేసి, ఆతని పక్కని కూచుంటాడు)

తం—(తేచి) భైరవంమీద నేరారోపణ కేసు నేను ఉపక్రమిస్తాను.

అవి—కానీ.

తం—కిరీటి తన దెస్కు ఇక్కడికి తేవడానికి ఒప్పుకున్నాడు గదా. నీ దెస్కు ఇక్కడికి తేవడానికి ఒప్పుకుంటావా, భైరవం?

భై—(తేచి, అగ్రహంతో) మీ ధోరణి యావత్తూ చోద్యంగా కనిపిస్తోంది. ఎవటివాడి మర్యాద తీసెయ్యడమే మీకు లక్ష్యం. నా దెస్కు ఇక్కడికి తీసుకురావడం నేను సుతరామూ ఒప్పుకోను.

తం—ఇదోటా! మాబాబే! అయితేకూచో, కరటకం, వెళ్ళి భైరవం దెస్కు ఇల్లాతే!

కరట—(ఎడమ ఎదరకి వెడతాడు).

భై—నా అనుమతికేందే నా దెస్కు పటమ్మన్నారు. జాగ్రత్త మీరంతా ఒకటోరకం టుచ్చాలని దేవునిఎదట ప్రమాణంచేసి చెప్పగలను. ఎల్లాగేనా ఎదో నేరం నా నెత్తిని రుద్దాలని దేవుళ్ళాడుతున్నారు.

చి—రెండుమూడు రోజుల్నించి నేరం ఇంకోరి నెత్తిని రుద్దాలని నువ్వు దేవుళ్ళాడలేదూ? లోగడ నువ్వు చేసేసినపనే ఇప్పుడు మరొకరు చేస్తుండడం చూసి అంత కోప్పడతావేం?

కరట—(భైరవం చెసుకుతెచ్చి, ఉంచుతాడు).

తం—భైరవం! దీని తాళంచెవి ఇస్తావా ఒకసారి?

భై—పోయింది.

అవి—అయితే తాళం బద్దలుకొట్టండి.

తం—(చెసుకుతాళం బద్దలుకొట్టిన అభినయంచేసి, చెసుకుతీసి, చెసుకులోంచి ఒక్కొక్కకాగితమే లాగి, దీపానికి అడ్డుగా పట్టుకుని) 'హాలండ్, హాలండ్' (అని చదివి) తప్పుడురాత రాసిన కాగితం 'హాలండ్' లో తయారీ సరుకే.

భై—కల్పన ఎంతేనా చెయ్యచ్చు.

తం—ఊరుకో భైరవం. నీకు ప్రతికూలంగా ఇంకా బలవత్తరమైన సాక్ష్యం ఉంది. అట్టే తొందరపడకు మరి. కొంచెం నిదానిండు. నవరస్! శేఖర్ని రమ్మంటావా?

నవ—ఆ. (అని, ఎడమఎదరకి వెడతాడు)

తం—శేఖర్కి ఒంట్లో ససిగాలేదు. ఈమధ్య లంఖణాలు. ఈవేళే కాస్త పథ్యం తిన్నాడు. తనకి తెలిసిన వయినాలు ఇక్కడికి వచ్చి చెప్పగలడేమో అని అడగడానికి ఇందాకా వెళ్ళి వచ్చాను. ముఖ్యంగా వస్తానన్నాడు.

నవ—(ఎడమ ఎదర్నించి శేఖర్ని తీసుకువస్తాడు).

తం—శేఖర్! రా. ఎల్లాఉంది! కొంచెం నయమేనా?

శే—ఆ.

తం—కరటకం, ఓకుర్చితెచ్చివెయ్యి శేఖరానికి.

కరట—(ఓకుర్చి తెచ్చివేస్తాడు)

శే—(కుర్చిలో కూచుంటాడు.)

తం—శేఖర్ : నువ్వు శుక్రవారం జబ్బువాళ్ళ గదిలో ఉన్నావా ?

శే—అవును.

తం—బోర్డున్న హాలుగదిలోకి ఓ కిటికీలోంచి ఎవరేనా ప్రవేశించడం నువ్వు గమనించావా ?

బై—కోర్టువారు ఇటువంటి ప్రశ్నలు నిషేధించాలి. ఈ ప్రశ్నే సమాధానం ఫలానా అని చెబుతూంటుంది.

శే—మరి నోరు మూసుకో, బైరవం, తెలిసింది అంతా నేను చెప్పక మానను. అయ్యా ! శుక్రవారం సాయంత్రం నేను రోగుల గదిలో కూచున్నాను. కిటికీలోంచి ఎగబాకి, ఈ బైరవం, బోర్డున్న హాలుగదిలోకి దిగాడు. కిటికీ మూసెయ్యడం మరిచిపోయాడు గావున, తీసేడింది. యాధాలాభంగా నేను చూస్తూనే ఉన్నాను. కిరీటి దెస్కుతెరిచి అందులోంచి ఏముటో ఇతడు తీశాడు. దూరంమూలాన్ని, ఏమి తీశాడో మాత్రం నేను గుర్తించలేక పోయాను. తరవాత, ఇతడు తనదెస్కు దగ్గిరికి వెళ్ళి పదినిమిషాలు నుంచుని ఏదో రాసినట్టున్నాడు. అక్కణ్ణించి, బోర్డుదగ్గిరికి వెళ్ళి కొంచెంసేపు నిలబడి, వచ్చి, కిటికీలోంచి దూకేసి అవతలపడి పరిగెట్టుకు పోయాడు.

తం—ఈ చర్య యావత్తు నీకు ఆశ్చర్యకరంగా కనబడలేదు మరీ ?

శే—లేదు. అప్పట్లో దాన్నిగురించి నేను ఏమీ అనుకోలేదు. కాని, ఇక్కడ ఏదో వాదోపవాదం జరుగుతోందని తెలిసిం తరవాత, ఇది ఏమిటా అని అలోచించాను, అరగంట కిందట

తంకారంతో ఇదంతా చెప్పేశాను. ఇది నలుగురికీ తెలియడం కుడా అవసరమేమో అని నాకు తోచింది.

తం—ఓపికపట్టు భైరవం. ఇహ ఆత్మేలేదు. (అని తన జేబులోంచి నలిపేసిన కాగితం ముక్కలు కొన్ని తీస్తూ) ఆనందం, ఇల్లారా !

ఆనం—సాక్షిస్థానంలో నుంచోనా ?

తం—అక్కర్లేదు. ఈ కాగితం ముక్కలు నువ్వు ఎరుగు దువా ?

ఆనం—ఓ. ఎరక్కెం ?

తం—ఎట్లా ఎరుగుదువ్ ?

ఆనం—శనివారం పొద్దున్న విద్యార్థులు హాలుగదిలో పోగై, కొంతనేపటికి బయటికి పోయారు. నేను అల్లానే ఉండి పోయాను. ఓమూల, —కిరీటేమిటి ఆ నేరం చెయ్యడమేమిటి. అని ఆలోచిస్తూ : ఆ మట్టున, భైరవం డెస్కుపక్కని ఈ కాగితం ముక్కలు నా కంట పడ్డాయి. తక్షణం అవి పైకి తీసి, విప్పి, అమర్చి చూస్తే గదా — 'గరుడాచలం' అని రాసి కొట్టేసి, 'గరుడాచ' అని రాసికొట్టేసి. 'డా' అనే అక్షరం ఉద్దేశించిన వాటంలో సిద్ధించక పోవడంచేత ఆ అక్షరమే అయిదారు సార్లు రాసి ఆభ్యాసం చేసుకోడంలో పడ్డతంటాలు గోచరించాయి. ఏం భైరవం ?

భై—ఊరుకో, మొండి పిశాచం !

తం—'మొండి' అనే మాటకుడా మూడుసార్లు రాసి కొట్టేసి ఉంది, 'డా' అనే అక్షరం గురించి లేఖకుడు ఎంత బాధపడ్డాడో

‘డి’ అనే అక్షరం గురించికుడా అంతబాధా పడ్డాడు. లేఖకుడు కిరీటివస్తూరీ అనుకరించబోయిన ద్రోహి.

భై—మరి ఇక ఆగవోయ్, పిశాచం, నేనే ఆ లేఖకుణ్ణి. అదంతా చేసింది నేనే.

(చీ, నువ్వా, నువ్వే. సిగ్గురేదురా, చావరాదురా, చీ, మొండి! అనే కేకలు వినిపిస్తాయి.)

ఆరో—హోరి, నువ్వూరా ఇంత గ్రంథమూ నడిపినవాడవ్! ఎంతమందిని బాధించావురా, మొండి పిశాచం! పుచ్చుగో, బర్చుకి! (అని, వెళ్ళి కొట్టబోతాడు.)

అవి—ఆగు, ఆరోగ్యం, ఇతడికి శిక్ష ఏముటో నిర్ణయం అయేలోపల, ఇతణ్ణి ఎదో గదిలోపెట్టి తాళంవెయ్యండి.

చి—వీడు సంఘశిక్ష పొందవలసిన ఘటం,

అవి —అయితే విద్యార్థులంతా బారులుతీర్చి నుంచోండి. ఇతణ్ణి మధ్యగుండా వేంచెయ్య మనండి. మీ చేతిరుమాళ్ళు తీసి చివళ్ళని ముక్కెయ్యండి.

నవరస్—భైరవం మన సోదరుడే అని మరవకండి. (వాళ్లు రెండు బారులుగా నిలబడతారు. భైరవం బారుల సందున నడుస్తూండగా, అంతా తలో దెబ్బ వేస్తారు. అతడు వెనక్కి ముందుకీ తరమబడి, వేగం ఎక్కువచేసి, ఓపక్కకి జరిగి, ఎడమ ఎదరికి నిష్క్రమిస్తూండగా, తెర.)

నామాతే నెగ్గింది

[మోలియర్ రచనల్లో ఒకదానికి ఇది అనుసరణ. 27-1-1915 తేదీని రాజమండ్రి ఆర్ట్స్ కాలేజీలో శ్రీ తెన్నేటి సూర్యనారాయణ గారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగిన పూర్వవిద్యార్థి వార్షికోత్సవ సమావేశం సందర్భంలో, అనుమతితో ఇది మొదటిసారి ప్రదర్శించారు.]

పాత్రలు

శతకోపం—సలిలానికి నచ్చని పెళ్ళికొడుకు

అభిషేకం—సలిలం తండ్రి, గృహస్థు

నవనీతం—సలిలానికి నచ్చినవాడు.

మారోకం
తలుపులు } మాయలు తెలిసిననోయి

డాక్టరు సంతానం
డాక్టరు సముద్రం } నాటువైద్యులు

సలిలం—అభిషేకం కూతురు

పాత్రధారులు

శతకోపం— శ్రీ దుగ్గిరాల సత్యనారాయణరావు

అభిషేకం— ,, యం. వెంకటరావు

నవనీతం — ,, టి. జగన్నాథరావు

మారోకం— ,, సాలగుమ్మి వీరభద్రేశ్వరరావు

తలుపులు— ,, సి. హెచ్. సుబ్బారావు

డా॥సంతానం— ,, బి. వి. సూర్యనారాయణమూర్తి

డా॥సముద్రం—,, కె. రామకృష్ణరావు

సలిలం— ,, ఎ. వి. రమణరావు

రంగం - I

[తెర (1). తెర (2) లేస్తాయి. ఒక ఇంటి పీఠిగది. ఇల్లు
ఎడమవైపు ఉన్నట్టు. రెండు కుర్చీలుంటాయి. కుడి ఎడర
నుంచి సలిలం వచ్చి, ఎడమకేసి నడిచి, ఇల్లు గుర్తు
పట్టినట్టు సటిస్తూ]

స—నవనీతంగారూ వాళ్ళూ నాటకం తయారు చెయ్యడానికే
అధ్యసించే నిమిత్తం తీసుకున్న కొట్టు ఇదే. సిలిచిచూస్తాను.
అయ్యా, పంతులుగారూ !

న—(ఎడమ మధ్యనించివచ్చి) ఇదిగో, సలిలం ! రా
కూచో !

స—(కుర్చీమీద కూచుంటుంది)

న—ఊ, ఎల్లా తెలిసింది మేం రిహార్సలు కోసం పుచ్చు
గున్న ఈ బసా ?

స—సరే. నోట్స్ నాలికుంటే బనే తెలియదూ !

న—జాగ్రత్తగా వచ్చావా, మీనాన్నగారు పసికట్టకుండా ?

స—ఆ వీలై నంత గుట్టుగానే వచ్చాను కాని (కుడి ఎడర
చూస్తూ) నన్నెవరూ వెంటాడలేదు కదా అని భయం వేస్తోంది.

న—(అటు పరకాయించి) ఎవరూ లేరే ?

స—లేరు కాని, మానాన్న ఈదార్ని వస్తారేమో !

స—అదా నీ భయం ! (అని ఎడమ ఎడరకి తిరిగి) ఒరేయ్,
తలుపుచూ !

త—(ఎడమ ఎడర్నించి వస్తూ) చిత్తం !

న—ఒరేయ్ ! (అని కుడి ఎదర సూచిస్తూ) నువ్వు వీధి గుమ్మంలో నుంచుని, వీధంట ముసలిఘటాలు ఎవరేనా వస్తూంటే చెప్పు.

త—చిత్తం (అని, కుడి ఎదరికి పోతాడు)

న—సలిలం : మీనాన్న నీ నిమిత్తం ఏర్పాటు చేసిన పెళ్ళి కొడుకు ఈఁజ్జో దిగేది ఈవేళే-ఇప్పుడే, ఇంక రిహార్స్ లేమిటీ, మనం గజ్జికట్టి అసలు అటే ఆడేనెయ్యాలి.

స—ఆడచ్చుగాని, మనం నెగ్గుతామా ?

న—ఓ చెప్పిమరీ నెగ్గుతాం. పెళ్ళాశతో వస్తూన్న ఆ జంతు వుని ఈ ఊర్నించి తరిమేనేస్తాం.

స—ఎమో ! అంతపనీ జరిగింతరవాత అనుకోవాలి.

న—జరిగి తీరుతుందిగాని, మీనాన్నకి ఆ సంబంధం అంటే అంత మక్కువ ఎల్లాకలిగిందో !

స—ఎమో !

న—వాడికి నాకంటే రాబడి ఎక్కువనా ?

స—అయితేమాత్రం ?

న—అతణ్ణి మీనాన్న చూశాడా, అసలూ ?

స—లేదుట, విన్నాట్ట !

న—మీనాన్న ఊహ వాడికి శాస్త్రం తెలుసుననా ?

స—అబ్బో ! అతని సంగతి చాలాపరమ కనుక్కున్నారే అప్పుడేనూ !

న—కనుక్కోనుమరీ ! అతనిపేరే పడగొడుతుంది ఎంత మందినై నా—‘శరకోపం’

స....(నవ్వుతూ) మరేమరే 'శతకోపం' :

స—ఇంటిపేరు—“కిటికోటి”—విన్నావా : వాళ్ళది పిల్లి
సీమ! నిన్ను శతకోప — సతి గా చెయ్యాలని మీ నాన్న
సంకల్పం.

స—ఎమో గీటు ఎల్లా ఉందో! మీరు ఏవో మాయలు
పన్నుతాం అన్నారగదా అనే ధైర్యంతో ఉన్నాను.

స—పన్నుదాం అనడమే కాదు. పన్నేశాం. మావ్యాహాలు
చివరదాకా సిద్ధంగా ఉన్నాయి, ఆరంభించడమే తదువు.

స—ఏమిటవీ ?

స—అవేమిటని నువ్వు నన్ను అడగాకూడదు, నేను చెప్పా
కూడదు. చూస్తూండూ తమాషా! జరగబోయే అద్భుతాల
గురించి ముందే మనకి తెలిసిపోతే. మనకి కలిగే ఆనందం
పల్చబడి పోతుంది. మనకి మాలోకం ఉన్నాడు, తలుపు
లున్నాడు. మాలోకం మాంచి ఇంద్రజాలి. తలుపులు కూడా
మాంచి వేషధారి.

త—(కుడి ఎదర్నించి వస్తూ నవనీతంతో) మరండీ, వీరి
నాన్నగారూ....

స—(దాక్కోడానికి యత్నిస్తూ ఎడమకేసి నడుస్తూ) నే
నెక్కడ దాక్కోనూ ?

త—మరండీ, వీరినాన్నగారండీ, రావటం....లేదండీ.

స—చూశావా, సలిలం, నువ్వెంత కంగారు పడిపోతు
న్నావో, వౌత్తి పుణ్యానికి!

స—మానాన్న వచ్చేస్తున్నారనుకున్నాను.

న.—ఆయన రావడం యధార్థమే కావచ్చు. అయినాసరే, నువ్వేదో తస్సావేసేసి నిబ్బరంగా ఉంటాండానిగాని, బయట పడిపోకూడదు.

స.—ఏం తస్సావెయ్యనూ ?

న.—ఎదో ఓటీ! మీ నాన్న వస్తూన్నా ఆయన్ని చూడనట్లు నటించి, మా కేసే తిరిగి ఉండి, కళ్ళ నీళ్లు పెట్టుకుంటూ, మా నాన్నగారు ఇల్లా వచ్చారండీ!” అంటూ దీనంగా అడుగు తూండడమో ఎదోచెయ్యాలి. అంతేగాని. పట్టుబడిపోకూడదు. అందుకనే, నీకు మా ఎత్తులూ గొడవలూ తెలియక పోడమే మంచిది, పోనిస్తూ ;

త.—మరండీ !....వీరి నాన్నగారు కాదండీ వస్తూంటా, మారోకం అండి.

మా—(కుడి ఎదిర్చించి పస్తాడు)

న.—ఇదుగో, మారోకం ! రా, రా ! ఏమిటయాడు మన పిల్లసీమ పెళ్ళికొడుకు ? కనపడ్డాడా, మన శరకోపన్యాధుడు ?

మా—అ. ఇక కాన్సేపట్లో ఈ ఊళ్ళో దిగుతాడు. పక్క మజిలీ ఊళ్ళో వాణ్ణి కలిశాను, చూశాను. భోజనంవేళ మనిషిని బాగా ఆరా తీశాను. వాడి రూపం ఉందండీ, ఆహాహా, ఏమిరూపం, ఏమిరూపం!నే చెప్పడంఎందుకూ, కాన్సేపట్లో మీరే అనుభవిస్తురు గాని ఆ సహజ సౌష్ఠ్యం ! ఇక వాడివేషం ఉందే, వాడి రూపానికి సమాన ఉజ్జీలో ఉందిగాని తీసిపోయేట్టులేదు. ఈ రూప వేషాలకి తోడు వాడిబుద్ధి ఉందండీ బాబూ—అంత మందబుద్ధిని మనం వెతిగినా పట్టుకోలేం. మన బోనులోపడడానికి వాడు

సరియైన జంతువు. మనం పన్నిన పన్నాగాల్లో వరసాగ్గా చిక్కడానికి అర్హుడు ఎవడూ అంటే వాడేనండి !

న—ఇంకేం, మన ఎత్తులన్నీ వాడిమీద చెల్లుతా యన్నమాటే !

మా—చెల్లితీరతాయండి. నేను మనుష్యుల్ని కాచి వడబోశానండి, బాబూ !

న—రూఢేనా అని !

త—రూఢేనండమ్మా. ఈ మాలోకం ప్రజ్ఞ మామూలురకం కాదండి. ఇష్టుల్ని రక్షించడం గురించి సాహస కృత్యాలు చేసి ఇతను ఎన్నిసార్లు పైదులో పడ్డాడో మీ రెరగరు. విజయం సాధించడానికి ఇతనే ఉండాలి. ఈరకం అద్భుతాలు జరిపిన వాళ్ళల్లో ఇతను యుగధీరుడు.

మా—ఆగాగు. నీస్త్రోత్రాలు వినేసరికి నాకు సిగ్గువుతోంది. నీమాట చెప్పవేం ? నువ్వుమట్టుకు సామాన్యుడివా ? మారు వేషాల్తో వెళ్ళి ఎంతమంది ఎరగని వాళ్ళకి ఉరివెయించావు ? ఎంతమంది అమాయకుల సొమ్ములు లాగేశావు ?

త—ఆ, నీ దగ్గర నే నెంతా ?

న—అందుకనే, మాకు మీయిద్దరి సాయమూ ఉంది గనుక విజయం రూఢి.

మా—సరేలేండి. కాని, అయ్యా, ఇక మనవాడు వచ్చేస్తాడు. మొదట, నేను వెళ్ళి అతణ్ణి కలుస్తాను. తరవాత జరప వలసిన నాటకం మళ్ళీ ఒరసారి, సూక్ష్మంగా, మన్లో మనం అనుకుందాం పట్టండి. (1)—నేను అతణ్ణి కలవడం.

న—(2)—నే నరణ్ణి కలవడం. (3)—డాక్టరు దర్శనం.

మా—ఈవ్యాహం సంగతి డాక్టరికి తెలియకూడదు, కాదండీ!

న—తెలియకూడదు. తరువాత....

(4) మాడాక్టరుగార్ని అభిషేకంగా రింటికి పంపడం. అక్కడికే ఈ జమాల్ ఖాన్ వెడతాడు (అని తలుపుల్ని చూపెడతాడు)

న—నాకేమీ బోధపడటంలేదు.

న—ఈ క్షోభంతా నీకు అనవసరం అని చెప్పానుగా సలిలం;

నువ్వల్లా అభినయించవలసింది ఏమిటంటే....ఏమిటి చెప్పు.

న—మానాన్న ఏదిచెబితే అది చాలా బాగుంది అనడం, ఆయన సంకల్ప ప్రకారం నేను నడుచుకోడానికి నాకు చాలా ఇష్టంగా ఉన్నట్లు నేను కనపడడం, శతకోపాన్ని తప్ప మరొకరినీ పెళ్ళాడనని బిగిసి కూచోడం.

మా—అంతేనండి మీవంతు. తరువాత (5)—ఇద్దరు ఆడవాళ్ళుండాలి, అయిదారుగురు పిల్లలు....

న—అవునవును. ఆ ఆడవాళ్ళకి చెరో రూపాయా ఇయ్యి; పిల్లలకి ఏదేనా కొనిపెట్టు. ఇదుగో (అని డబ్బుఇస్తాడు) వాళ్ళు ఏమేమి అనాలో కాగితాలమీద రాశాను (వెతిగితీసి కాగితాలు ఇస్తూ) ఇది ఒక ఆడదానిపార్డు, ఇది రెండోదానిపార్డు. ఇది కుర్రాళ్ళు కేకలెయ్యవలసిన మాటలున్నది.

మా—సరి మరి (6)—శతకోపానికి ఆడవేషం, ఈ పోలీసు ఉద్యోగి (అని తలుపుల్ని చూపెడతాడు)

త—మళ్ళీ నేనే కాకుండా మరోరయితే బాగుంటుందేమో!

మా—ఆఁ, నువ్ కాకపోతే, మనఎత్తులు ఇంకా ఎంత మందికి చెప్పడం : చివరకి మీరే వీర్ని (సలిలాన్ని చూపిస్తూ) పారిపోతూంటే పట్టుగున్నట్టు....

న—అవును....సరేకాని, మొట్టమొదట అతడు ఊళ్ళో దిగగానే, అతణ్ణి ఏడిపించడానికి పది పదిహేనుమంది ఉండాలి గదా ?

మా—నేను ఇప్పుడు ఆ ఏర్పాటు చేసే వచ్చాను. ఓ యిరవై మంది దిప్పకాయ రాలుగాయ జనానికి నేను బాగా కాఫీపొయించి, వాళ్ళని బళ్ళస్తాండు దగ్గిరపెట్టివచ్చాను. బండిలోవచ్చి అచ్చంగా జంతువులాంటి వాడొకడు దిగుతాడు, వాణ్ణిబాగా ఏడిపించడని వాళ్ళతో చెప్పాను.

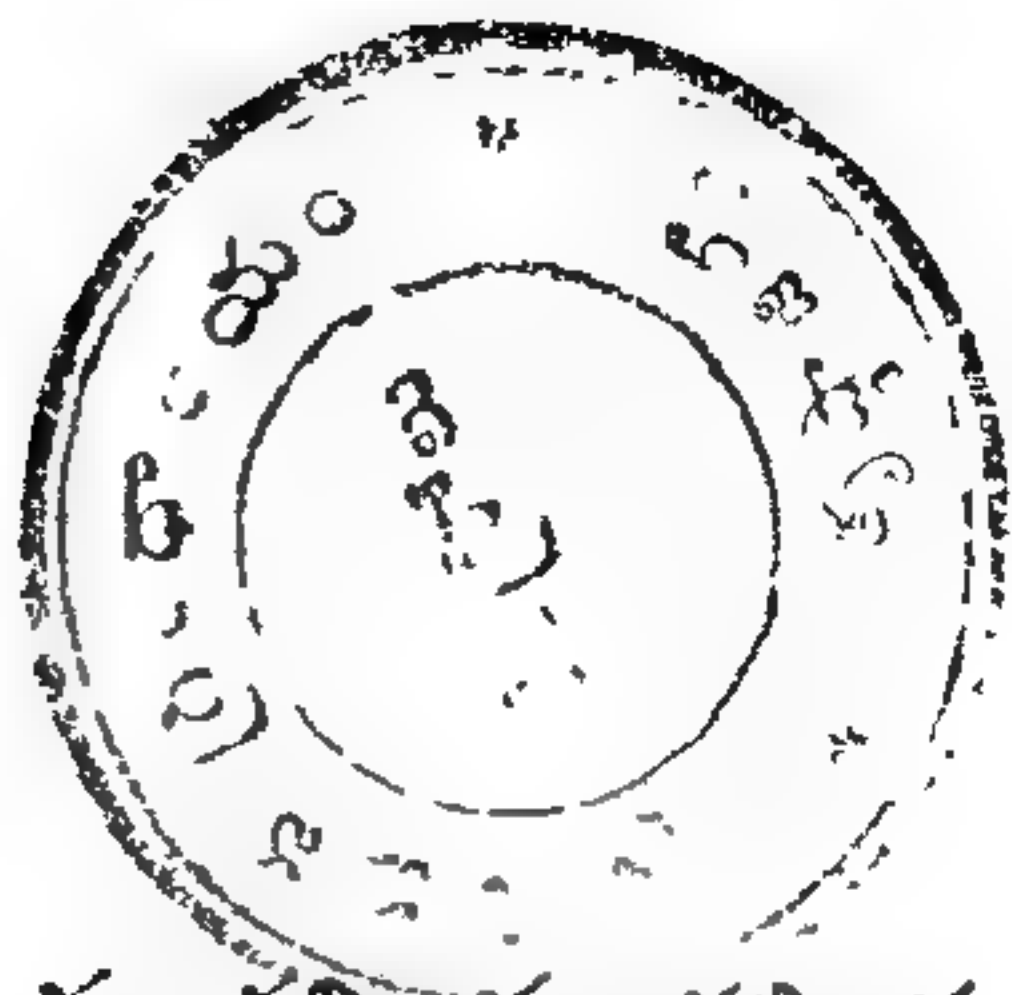
న—సరే, మనం ఇక పోదాం. సలిలం! జాగ్రత్త. నువ్వింక వెళ్ళు, నిన్ను మేం వెంటనే కలుసుకోడానికి వీలుకుదాలేదు. నీ పాఠం నీకు జ్ఞాపకం ఉందా !

స—ఆ ! నా పాఠం కాస్తేగా ?

న—కథానాయకురాలు అల్లా అనడం ధర్మమా !

మా—(కుడిమధ్యకి జరిగి వినడం నటించి) అడుగో ! శర కోపం ఊళ్ళోదిగాదు. వాణ్ణి నేపెట్టిన జనం గోలచెయ్యడం మొదలెట్టారు. పదండి. ప్రారంభం నాతోనేగా !

(కుడిమూలకి సలిలం వెడుతుంది. ఎడమమధ్యకి నవనీతం, మాలోకం, తలుపులూ వెడతారు తెరపడుతుంది. లోపల మా లోకం ఘరానా వేషం వేసుగుంటాడు,)

[కుడి ఎదరచించి తనని వెంటాడించే మూకని మందలించడాని కన్నట్టు వెనక్కి తిరుగుతూ తొందరగా, బెదురుతూ శరకోపం ప్రవేశిస్తాడు]

శ—వెళ్లండోయ్ ! దిక్కుమాలి గడేకారి సజ్జు ! నాలో ఏముందనిరా, ఇల్లా. నా వెంటపడి ఏడుస్తున్నారూ ! భడవా ఊరులా ఉందే. ఇదీ,—భడవా ఊరూ భడవా జనమూనూ ! వీళ్ళు చచ్చిపోనూ ! ఎటునడుద్దాం అన్నా ఈ ఊళ్ళోగాడిదలే. వందలు వందలు మందలు మందలు—చెవులునిక్కపొడుచుగుని, కళ్ళు తేలేసి, ఏకఓండ్రపెట్టడం, వీళ్ళ ఓండ్రంపు సన్నగిల్లా ! ఓరి దద్దమ్మల్లారా, మీకు పనంటూ ఏమన్నా ఉంటే చూసుకోండిగాని, చుట్టుపక్కలవాళ్ళకి నవ్వుకలిపిస్తూ కూచోకండిరా చెవలాయిల్లారా ! నవ్వు ప్రారంభించిన వాడి పళ్ళు గవ్వల్లాగ రాలకొడతా, రాలగొట్టి లెభెట్టిస్తా, లెభెట్టించి అమ్మిస్తా !

మా—(ఎడమ ఎదర్నించివస్తూ) ఆజనాన్నే మందలించడానికి వచ్చినట్టు నటిస్తూ) ఏమిటయ్యా మీరు చేస్తూన్నదీ ఇదేనా వరస ! మీకు ఏమిటీకావాలి ? పరాయివాళ్ళని ఇంతగా ఏడిపించడం ధర్మమేనా ?

శ—(మాలోకాన్ని ఆప్యాయంగాచూస్తూ) అమ్మ ! బుద్ధిగలవాడు ఒకడు కనిపించాడు ఈవూళ్ళో !

మా—(వాళ్ళకేనేతిరిగి ఉండి) మర్యాదా అబ్బరే ? నవ్వుడానికి కారణం అంటూ ఉండాలా ?

శ—మరే అల్లాగడెట్టు కుంకలకి,

మా—(వాళ్ళతో లాగ) ఈమహానుభావుడి స్థితిగతుల్లో
అంతగా నవ్వతగ్గ వికారం ఏమన్నా ఉందా ?

శ—(కోపంగా వాళ్ళవేపు ఒకఅంగవేస్తూ) అని అడుగుతా!

మా—(వాళ్ళతోలాగ) ఈయన కడం వాళ్ళకి మల్లేలేడా ?

శ—నాకేమన్నా అవిటా, గూనా ?

మా—(వాళ్ళతోలాగ) ఎదటిమనిషి ఎవరో కాస్త గమనించి
మరీ ఇదవండి.

శ—మా బాగా అన్నావు.

మా—(వాళ్ళతో లాగ) ఈయన గొప్పలక్షణాల్ని మన
భుజాల మీదా ఈయన్ని మన నెత్తిమీదా ధరించాలి, మనం
అంతా !

శ—అక్షరాలా నిజం.

మా—(వాళ్ళతో లాగ) ఈయన తరహా గొప్పది.

శ—అందులోనూ నేను పిల్లినీమప్రాంతం పురుషుణ్ణి.

మా—(వాళ్ళతోలాగ) వీరు ఎంతో సూక్ష్మబుద్ధి.

శ—నిస్సంశయంగా, న్యాయశాస్త్రంలో పుట్టు పండితుణ్ణి.

మా—(వాళ్ళతోలాగ) ఇల్లాంటివాడు ఈపూరు రావడ
మనేదే గౌరవం ఈపూరికి.

శ—ముమ్మాటికీనిజం.

మా—(వాళ్ళతోలాగ) ఈ మహాజనుడిదగ్గర హాస్యాస్పద
మైన సందర్భం కించిత్తులేదు.

శ—మందులోకై నా లేదు,

మా—(వాళ్ళతోలాగ) అందువల్ల. (కొంచెం పోవంగా)
మీలో మొదట నవ్వేమూతియెవడికి చెందుతుందో ఆ మూతి
గలవాడికి సవ్వారీ కట్టించేస్తాను. ఈ పాటి రోడ్డుచ్చుగోండి.

శ—(మాలోకంతో) అయ్యా! మీరు నేను చాలా ఋణస్తుణ్ణి.

మా—అయ్యా! మీ అంకవారికి. ఇటువంటి అవకాశం
స్వాగతం అయిపోయిందే అని దుఃఖిస్తున్నాను.

శ—దానికేంరెండి, నేను తమ సేవకుణ్ణి.

మా—తమరు కొందరితోకలిసి ఉదయాన్ని చల్లి ఆరగించడం
నేను ఈ వేశ గమనించాను. ఆ చల్లి ఘటించడంలో మీరుగారు
కనపరచిన విలాసం ఉందే, దాంతో మీ మీద నాకు ఎక్కడరేని
న్నేహమూ పుట్టుకొచ్చింది. ఈ పూరు మీరు కొత్తగనక
మిమ్మల్ని కలుసుకుని నే చెయ్యగలనేవ తమకి చేస్తానని
మనవి చేసుకోవాలనే సంబరంతో వచ్చి పడ్డాను. కొత్తవాళ్ళని
ఆదరించడం ఎరగనే యెరగరండి. ఈ ఊరుజనం!

శ—మీకు నిజంగా చాలాదయ.

మా—ఇందాకానే అన్నానుగదండీ!....మిమ్మల్ని చూసిన
తక్షణం నామనస్సు మీవైపు వారిగింది.

శ—భాగ్యం. మీకు ఎంతో విధేయుణ్ణి.

మా—మీ ముఖవైఖరి నన్ను సంతోషపరిచింది.

శ—(ఆనందిస్తూ) నన్ను మీరు ఎంతో గౌరవిస్తున్నారు.

మా—మీ ముఖంలో నిజాయితీ అనేది ప్రతిఫలిస్తోంది.

శ—ఏముటో! తమకు నాభిర్ని (అని సిగ్గు నడిస్తాడు)

మా—మీ ముఖం ప్రేమార్హమై.....

శ—అఁ.....

మా—విలాసంగా

శ—అల్లానే మరీ !

మా—మధురంగా

శ—అవును !

మా—రాజరీవిలో

శ—ఓహో !

మా—అమాయికంగా

శ—అక్షరాలా !

మా—ఆకర్షణీయంగా

శ—అడ్డమా !

మా—ఉంది.

శ—ఉంది. సందేహమా !

మా—నేను మీవాణ్ణి.

శ—నేను మీ విధేయుణ్ణి.

మా—నేను నా హృదయ గర్భాన్నించి చెబుతున్నాను.

శ—నేను నమ్మకమానను.

మా—మీ పరిచయంనాకు కలిగితే, నా త్రికరణశుద్ధి మీకే తెలుస్తుంది.

శ—ఆ సంశయమే లేదు నాకు.

మా—నమ్మించి దిగాచెయ్యడం మాయంటావంటా లేదు.

శ—అని, నా నమ్మకం !

మా—ఉద్దేశాలు దాచేసుకోడం నాకు చేతేదాదు.

శ—నా ఉద్దేశం అచ్చంగా అంతే.

మా—నా వేషంబట్టి నామనశ్శుద్ధి పోల్చుకోవచ్చు, మీరు.

శ—అందుకనే, నేను ఏకంగా సభావేషం వేసేశాను.

మా—మంచిపని చేశారు. ఈవేషం మీకు తగ్గట్టు మరోడికి తగదు.

శ—దుస్తులు కుట్టినవాడూ అల్లానే అన్నాడుస్మండి. ఇది మంచి ఖరీదుగలవేషం. దీంతో జనం డంగైపోతారు.

మా—జనం పట్టికొట్టేస్తారు. మీరు బస చూసుకున్నారా ?

శ—చూడాలి.

మా—ఈ పక్కనే ఒక వసతి ఉంది. ఖాళీలున్నాయేమో కనుక్కొస్తానుండండి. (అని ఎడమ ఎదరకి వెళ్ళిపోయి మళ్ళీ అగుతాడు.)

[కుడి మధ్యనించి నవనీతం వస్తాడు]

న—(వస్తూ, చాలా పరిచితుడుతోలాగ) ఓహోహో ! ఇదిగో ! ఏమిటేమిటీ : ఎప్పుడూ రావడాలూ ! ఎన్నాళ్ళకీ శతకోపంగారి దర్శనం అయిందీ ! చాలా సంతోషం ! అదేమి టండోయ్, నన్ను మరిచే పోయినట్టు అల్లాచూస్తున్నారేం ?

శ—చిత్తం చిత్తం

న—అయిదారేళ్ళలోనే కుటుంబ స్నేహితుణ్ణి మరిచి పోయారే, ఆశ్చర్యం !

శ—అవునవును. (మాలోకంతో) పీణ్ణి నే నెరుగుంటే నన్ను చంపుకున్నంత ఒట్టు !

న—మీ కిటికోటి కుటుంబంలో చంటిపిల్లల లగాయతు చచ్చి పోయిన ముసలమ్మలదాకా నేను ఎరుగుదును. వెనక నేను మీ పూరు మకాంలో ఉన్నప్పుడు రోజూ మిమ్మల్ని దర్శించేవాణ్ణి.

శ—నా మీద గౌరవం మీకు అల్లా ఉంది.

న—సరే. మీకు నా ముఖమే జ్ఞాపకం లేదా ?

శ—(ముఖంకేసి నిదానించి) మరే మరే. (మాలోకంలో) వీణ్ణి ఎంతమాత్రం చూశ్శేదు.

న—అబ్బ ! మనం ఎన్నిమాట్లు కలిసి తాగామండీ అవీ ఇవీనూ !

శ—నిజమే, క్షమించాలి. (మాలోకంలో) నాకు ఆ సంగతి ఏమీ తెలియదు.

న—అయితే చూడండీ, ఆ వంటలవా డుండేవాడే, వాడి పేరేమిటి చెప్పా.... (అని, జ్ఞాపకం చేసుకుంటూన్నట్టు నటిస్తూ)నాకచివర అతుతోందండీ....స్వర్గతుల్యంగా వండేవాడండీ!

శ—మల్లాయి.

న—హదుగో, వాడూ ! మల్లాయి. మరే మరే మల్లాయే. వాడు సరి, అక్కణ్ణించి రోజూ జనం షికారు వెడుతూందే చోటుంది, మంచిదీ....

శ—నల్లప్ప సమాధి.

న—మరేమరే నల్లప్ప సమాధి ! అక్కడ హాయిగా మనం ఎన్నేసి గంటలపాటు ఎలాంటి సంభాషణలు జరిపాం ! జ్ఞాపకం లేట్టండీ !

శ—(చిరునవ్వుతో) అక్కడా, అపునందోయ్, (మాలోకంలో) అల్లాంటి దేదీ నాకు చస్తే జ్ఞాపకం రావటంలేదు.

మా—(శతరోపంతో రహస్యంగా) బాగా జ్ఞాపకం చేసుకోండి పోనీ, తీరా ఇతను గొప్పవాడేమో !

న—(శతకోపంతో కరకంపనం చెయ్యబోతూ) అసలు పూర్వ స్నేహంలాంటి వస్తువు ఉందిబండీ !

మా—(శతకోపంతో రహస్యంగా) మీరంటే ఆయనకి బహు ఆప్యాయంగా ఉందే ?

న—(కరకంపనచేసి) మీవా దొకాయన గొప్ప....

శ—మరే, మా అన్న. మేజిస్తీటు.

న—అవు నప్పును. ఆయనే, క్షేమమా ?

శ—ఎదో మీవయ యధాశక్తిగా క్షేమంగా ఉన్నాడు.

న—చాలా సంతోషం. తరవాత....మీ బంధువుడే ఒక మహా సాత్వికు డుండాలే ! మీ....మీ—

శ—అతనా, మా పితాత మనమడు—ధరల కండ్రోల్ అధికారి.

న—(దీర్ఘంగా) ఆ—ఆయన ?

శ—వాడికేం ? వాడి కంతా డబ్బే. బహు క్షేమంగా ఉన్నాడు.

న—చాలా ఆనందం. మీమామ కుశలమా ?

శ—నాకు మొదణ్ణించి రేడు.

న—అహఁ. వెనక ఉండాలి కాట్టండీ ?

శ—అదే, ఒక మేనత్త.

న—అల్లా చెప్పండి మరి ? ఆవిడే శ్రీమతి....ఆవి డెల్లా ఉంది ?

శ—ఆరెల్లయింది.

న—పాపం, నే విస్లేచుస్మండి. అయితేం, ధన్యరా ల్లెండి. మహా దొడ్డబల్లాలు. ఆవిడికి పిల్లలున్నట్టు జ్ఞాపకం :

శ—ఒకడున్నాడు. వాడు మతాధికారి. కాని, ఈ మధ్య మా మేనల్లుడికి మసీదా గల పోసి మరణం అంతపని జరిగింది.

న—అంతపని జరిగింది కాదు, మీకు మహాచిక్కయేది !

శ—మీరు వాణ్ణి ఎరుగుదురా ఏమిటి ?

న—అయ్యో ! చాలా దోస్తీగా ఎరుగుదునండి—అందంగా పొడుగ్గా ఉంటాడూ !

శ—అంత మరీ పొడగరి కాదు.

న—కాకపోతే లెఫ్టేమిటి లెండి, బహు అందకాదు.

శ—మరే.

న—అతడు మీకు స్వయానా మేనల్లుడై ఉండాలి.

శ—మరే.

న—మీసోదరికి పుత్రుడు.

శ—మరే.

న—అరడు వెనక నిక్షేపంలా ఉంటోచ్చినట్టు జ్ఞాపకం !

శ—మరే. (మాలోకంతో) ఈయన నా బంధువులందరినీ ఎరుగునయ్యా !

మా—మీరు అనుకున్నకంటే కూడా ఎక్కువగా ఎరుగు న్నట్టున్నాడు.

శ—(నవనీంతతో) తమరు మావూళ్ళో మకాం దీర్ఘంగానే వేసుంటారు.

న—రెండు నిండు సంవత్సరాలపాటు వేశాను.

శ—అదో. అల్లానా ! అయితే మా పింతాతగారి మనమడి కొడుకు భారసాల ఎరుగుదురన్నమాటే !

న—చేసుగ్గా. మొదటి ఆహ్వానం నాకే పంపించారు ?

శ—ఆ భారసాల మహా ఒకటోరకంగా జరగలేదు.

న—చాలా.

శ—భోజనాల ఏర్పాటు బహు ఎక్కాగా ఉంది.

న—అద్భుతంగా ఉంది.

శ—అయితే మీ కా దెబ్బలాట జ్ఞాపకం ఉందన్నమాటే—
నాకూవాడికి.... ఆసనవయ్య ఎవడోవచ్చాడే పీతలూరువాడు—
వాడికి నాకూ జరిగిన దెబ్బలాట.

న—ఆ ఆ స్పష్టంగా కళ్ళకి కట్టినట్టు ఉంది.

శ—వాడికి తగ్గ ఉర్జీగా నిల్చినా లేదా నేను ?

న—వాడు మీకు బలాదూరై పోయాడు.

శ—కాని, మీకు జ్ఞాపకం ఉందో లేదో, (ఉడుకుమోతుతనం
నటిస్తూ) ఆకుంక నన్ను చాటంత చెంపకాయ కొట్టాడున్నండి.
(మళ్ళీ ఉత్సాహంగా) నేనూ వెంటనే వాడికి ముట్ట చెప్పేశా
నైంది అట్టేపెట్టకుండా !

న.—అవునవును. అప్పట్లోమేం అడ్డుకోకపోతేవాణ్ణి చంపేసి
పోగు లెట్టేసేవారే ! కాని ప్రస్తుతం ఒబ్బమనవి, నా యింట్లో
తప్ప మీరు మరోచోట బసచేస్తే నేను ఎంత మాత్రం ఒప్పును.

శ—నేనూ....

న—నేనూలేదు నానూలేదు. పరమన్నేహితుల్లో ఒక రెళ్ళి
పరాయిచోటుబస చేస్తూంటే చూస్తూ ఊరుకోడ మెల్లాగండీ !

శ—ఒకవేళమీకు కొంచెం ఇబ్బంది.....

న—ఈదిక్కుమాలి ఇబ్బందులు ఎప్పుడూ ఉన్న వేపోదురూ!
నా యింటే తమరి బస. రెండోమాట నోటంట రానీకండి.

మా—(శలతోచితం రహస్యంగా) అతడంత పట్టణేటప్పుడు పోనీ మాభాగే అనండి.

శ—పోనీ మీతో వత్తాం అంటే నా సామాను.

నా—మీ సామాను ఎదీ?

శ—బళ్ళు దిగేచోట ఉంది. నాల్గి అక్కడ పెట్టి సామాను చూస్తుండమన్నాను.

న—ఎవరేనా పంపి తెప్పించండి.

శ—ఎల్లా? మోసగాళ్ళుంటారు, అక్కజ్జేంచి నేవచ్చే వరకూ కదలద్దని వాడిలో చెప్పొచ్చాను.

మా—మంచి బాగా కట్టుదిట్టం చేశారన్నమాట.

శ—ఈపూళ్ళో వీలై సంత జాగర్తమీద ఉండటమే నయమని నాకు ముందే తెలుసు (నవనీరంలో) మీరుపడా నాతోరండి, వెళ్ళి సామాను తీసుకుని మీయింటికి పోదాం.

న—అవశ్యం వస్తా. కానండీ, నేను ముందెళ్ళి మీ నిమిత్తం కొన్ని సదుపాయాలు చేయి. చాలని చూస్తున్నాను.

శ—అయితే మీదన ఎక్కడో చెప్పి పొండి. పీఠా నేనూ వెళ్ళి సామాను పట్టించుగొస్తాం.

న—(మాలోకంతో)-(కుడిమధ్యకేసి చూస్తూ) అవుగో. ఆ కసపడే పెద్దభవనానికి వీరినీ సామాన్నీ తీసుకురండి. అది నా ఆంధ్రస్నేహితుడి ఇల్లు. అక్కడ నేనీ తీర్చుకుని క్రమేపీ మాయింటికి పోదాం. (అని కుడిమధ్యకి పోరాడు)

శ—(కులుకుతూ మాలోకంతో) చూశారా! చోటు పరాయి చోటు అయినా యోగం ఉండబట్టి మీ లాంటి నిష్కారణ పరి

చయుడూ ఆయనలాంటి పూర్వస్నేహితుడూ నిమిషంలో నాకు దొరికారు.

మా—నిజమేనండి. మీది చాలా గొప్పయోగం. లేకపోతే వివాహం కలిసిరాదు. మీకు శ్రమ ఎందుకు, నే వెళ్ళి తెస్తునా మీ సామాను ?

శ—మానాభరు అది త్రినేత్రుడికైనా ఇవ్వడు. అది వాణ్ణి త్రినే పెట్టి వాణ్ణి మీవెంట రమ్మనండి.

మా—(కుడిమధ్య చూపిస్తూ) నడవండి, మిమ్మల్ని ఆ భవనం దగ్గర జేర్చి నేను బళ్ళ దగ్గరికి వెడతాను.

(అని కుడిమధ్యకి నడుస్తాడు. అతని వెనకాలదర్జాగా శరకోపం వెడతాడు. తెర)

రంగం - 3

[కుడిప్రక్క కొన్ని సీట్లు ఉంటాయి. ఎడమ మధ్యనించి ముందు నవనీతమూ, వెనకారే శరకోపమూ వస్తారు]

న—(ఖాళిసీట్లకేసి చూసి) సరి. మా స్నేహితుడు లేనట్టున్నాడు. మాయింటికే పోదాం రండి ఏకంగానూ ! (అని తిరిగి వెనక్కి వెళ్ళబోతూ) పోనీ, ఓపని చెయ్యండి. మీరు ఒక్కక్షణం పాటు బయటికి వెళ్ళి నిలబడండి. నేను లోపలికెళ్ళి వారలు చేసివస్తాను.

శ—త్వరగా రండి (అని ఎడమ మధ్యకి నిష్క్రమిస్తాడు)

న—(కుడి మధ్యకి నడిచి) ఏమండోయ్, డాక్టర్ గారూ,
డాక్టర్ గారూ :

[డాక్టర్ సంతానం కుడిమధ్యనించి వస్తాడు]

న—నమస్కారం, డాక్టర్ సంతానంగారు :

సం—నమస్కారం. దయచెయ్యండి.

(ఇద్దరూ కూచుంటారు)

న—మొన్న తమతో మాట్లాడానండీ.

సం—అవునవును. మీకు బిల్లు పంపించరే ?

న—నేనేమీ మందు పుచ్చుగో లేదండీ.

సం—అల్లానా !....మీ పేరు ?

న—నా పేరు నవనీతం.

సం—ఓహో !

న—ఈమధ్య తమకి కబురుపంపించానండీ.

సం—ఓన్ అదా ! ఎవరో మీ బంధువుడికి మతిపోయిందనేనా !

న—మరేనండీ. అతణ్ణి మీయింటోనే ఉండనియ్యాలి.

సం—అల్లానే. తరుచుగా చూస్తూండచ్చు.

న—పైగా, ఇతరుల్నించి చాధ ఉండదు.

సం—అల్లాగే. తీసుగురండి. బిల్లు జోరుగా అవుతుంది.
చాయశక్తులా తంటాలు పడతాను.

న—తీసుగొచ్చానండీ. ఇక్కడే ఉన్నాడు.

సం—మరీమంచిది. ఇప్పుడు మాయింట్లో ఒక గొప్ప
వృద్ధవైద్యుడు మకాంగా ఉన్నారు. వారితో కుడా సంప్రదించి
మరీ చేస్తాను, చికిత్స.

న—చిత్తం చిత్తం. నేనింకా ఏర్పాట్లా అవీ చూసుకోవా
లండి, వారిని మాత్రం లోపలికి పంపిస్తాను.

సం—అల్లాగే ఆయన చాలు పోనీ, మీరు వెళ్ళండి. నేను
డాక్టర్ సముద్రంగార్ని లోపల్నించి తీసుకొస్తాను.

[అని కుడిమధ్యకి వెడతాడు. నవసీతం ఎడమమధ్యకి శర
కోపాన్ని పిల్చి, ఒకసీటుమీద కూర్చోమని]

న—మీరిల్లా దయచెయ్యండి. మా స్నేహితుడు ఇంట్లోనే
ఉన్నాడు. చెప్పాను. వస్తున్నాడు. యధాశక్తి మీకు ఆతిథ్యం
ఇస్తాడు. నేను మా యింటికి పరిగెట్టి మీ గురించిన ఖంజా
యింపులు చెయ్యాలి. వెళ్ళొచ్చి మిమ్మల్ని తీసుకెడతాను.
ఇక్కడే ఉండండి.

[అని ఎడమ ఎదర్నించిపోతాడు. కుడిమధ్యనించి మొదట
సంతానమూ అతనివెసుకాల సముద్రమూ వచ్చి
శరకోపానికి చెరోపక్కా ఉండేటట్టు కుర్చీలు
లాక్కుని కూర్చుంటారు.]

సం—(శరకోపంకేసిచూస్తూ) మీకు ఉపచారం చెయ్యడం
అనేది, నేను, గొప్ప గౌరవంగా భావిస్తున్నాను.

శ—ఎంతమాటెంతమాటా ! తమ సేవకుణ్ణి.

సం—(డాక్టర్ సముద్రాన్ని చూపించి) ఇరుగో అఖండులు,
నా సోదరులు వీరి సలహా పుచ్చుకున్న మీదటే నేను మిమ్మల్ని
సేవించడం.

శ—నన్ను సేవించడానికి ఇంత అట్టహాసం అబ్బలేదండి.
నేను అల్పసంతోషిని,

సం—ఇల్లా చూడండి.

శ—చూడనా ! ఎందుకూ ? (అని చూస్తూ నిర్భాంతపోతాడు)

సం—అల్లా ఆయన కేసి తిరగండి.

శ—(దీనంగా) ఎందుకూ ? (అని సముద్రం కేసి తిరుగుతాడు)

సం—చాలు. ఇల్లా తిరగండి. మీరు తిండి బాగా తింటున్నారా ?

శ—దక్కినంతవరకు తింటున్నాను, అంతకంటే బాగా తాగుతున్నానుకుడానూ.

సం—అదేపాడుపని. ద్రవపదార్థాలగురించిన తృప్తి ఉందే. అది, లోపల తిష్టవేసి ఉండుకుంటూన్న తాపయొక్క సూచన. సరే, మీకు బాగానిద్ర పడుతుందా ?

శ—ఓ. భోజనం ఉదాత్తం అయినప్పుడు వొళ్ళు తెలియని నిద్రపడుతుంటుంది.

సం—మీకు స్వప్నాలు ఒళ్ళరవ్వ జోరుగా వస్తూంటాయా ?

శ—అడపా దడపా వస్తూనే ఉంటాయి. నా స్వప్నాలజోలి మీ కెందుకూ ?

సం—మీకువచ్చే స్వప్నాల స్వభావం ఏటువంటిది ?

శ—నా కొచ్చే స్వప్నాల స్వభావమా ? ఓయి నీ సంభాషణ తగలెయ్యా ? ఇదేం సంభాషణయ్యా ఇప్పుడూ ?

సం—కొంచెం ఓపిక పట్టండి, మీ సంగతి మీ సమక్షంలోనే యోచిస్తాం. ఆ యోచన యావత్తూ మీకు బాగా అవగాహన అయ్యే నిమిత్తం, అంతా వ్యావహారిక భాషలోనే జరుపుతాం.

శ—యోచన ఎందుకయ్యా! కాస్తఫలారం పెట్టడానికి లేకపోతే కాస్తదాహం ఇవ్వడానికినూ? అవతలనాకు అర్జెంటు పనికూడా ఉంది.

సం—మొదటిపని రోగాన్ని పసికట్టడం — అనగా రోగ స్వభావ నిర్ణయం.

స— శాస్త్రంకూడా అల్లానే చెబుతోంది.

సం—తరవాత ఔషధ నిర్ణయం, సేవానిర్ణయం, చికిత్సా నిర్ణయం, పథ్యనిర్ణయం-ఈక్రమం చొప్పున నిర్ణయించు గుంటూ పోవాలి.

శ—(ఇద్దరి కేసీ చాలా భయంతోనూ అనుమానంతోనూ చూస్తాడు).

సం—నాఉద్దేశం ఈయన వ్యాధి చింత—కేవల మిథ్యాచింత. ఇది ఒకరకం మతి భ్రమణం (సముద్రంతో) తమబోట్లకి కుడా పని చెప్పేరకం. మతి భ్రమణమూలాలు ఏవేవీ అంటే మెదడు, లేక కార్జుమూ, లేక అన్నకోశమూ వీరి చింతా భయాశ్చర్యాదులు నే చెప్పినదానికి తార్కాణం. కళ్ళూ వాలకమూ కూడా తత్సంబంధ మైన సూచనలే. ఇది ముదిరి జీర్ణించి ఏక వస్త్రాన్మాదంలోకిగాని, క్షయలోకిగాని, మూర్ఛలోకిగాని లేక శుద్ధ పిచ్చిలోకిగాని దింపు తుంది. దీనికి చెప్పబడ్డ చికిత్సలు రక్తోత్సర్జనమూ, భేదిస్వీకరణమూ, సార గ్రహణమూ, వినోదపదసంగీత శ్రవణమూనూ! అప్ప టప్పట నృత్యంకూడా చేస్తూంటే మాంద్యంపోయి చలాకీ హెచ్చుతుంది.

శ—(గుడ్లుతేరేసి నోరువెళ్ళబెట్టి గుండె బాదుకుంటాడు)

సం—డాక్టర్ సముద్రంగారూ, తమ అభిప్రాయం ఏమిటి ?

స—డాక్టర్ సంతానం మహాశయా ! మీరు చెప్పింది చాలా యథార్థం. మీకంటే ఎక్కువ దేవుడు చెప్పలేడు. నా వశమా ! మిథ్యాచింతగురించి మీరన్నది సత్యం. ఇతనికి ఆ వ్యాధి లోగడ వంట్లో లేకపోయినా పండితులైన మీరు దాన్ని వర్ణించడంలో చూపించిన ఊహాపోహల బలంవల్ల ఇప్పుడైనా ఈయనకి ఆ వ్యాధి సంక్రమించా లన్నమాట. ఈయన మీ చేతులో పడడం అనే అదృష్టం పెట్టిపుట్టాడు గనకనే ఈయనకి పిచ్చెత్తింది. ఈయనకే గనక వెర్రెత్తి ఉండకపోతే మీ వైద్య ప్రభావం ప్రపంచానికి తెలియక పోయేవిగదా ! తక్షణం బజానాగా ఒళ్లు ఇంజెక్షన్ ఇప్పించండి. తరువాత క్షీరసారం ఇచ్చి స్నానం చేయించి నుదురుకి పట్టీ వెయ్యండి. ఆపట్టీలో ఉప్పుపడాలి. ఉప్పు జ్ఞాన చిహ్నం.

శ—ఓరి మీవాగుడు మండా ! ఇందాకణ్ణించి చూస్తాను, ఏమిటరా యిదీ! ప్రహసనం అడుతున్నారా ఏమిటరా మీరిద్దరూనూ!

స—ప్రహసనమా ? మేం ఆడటంరేదు.

శ—ప్రహసనం కాకపోతే, ఏమిటిమరి ఇందాకణ్ణించీ మీరు కించకిచలాడిందీ ? వెధవ కించకిచలాటా మీరూనూ, కోతిపీనుగుల్లారా ! పెళ్ళికని నేనొస్తే వెర్రేమిటరా, వెర్రెమొహాల్లారా !

సం—(తీవ్రంగాచూస్తూ) అయి.గో, హెచ్చుతగ్గు కూతలు. ఇది మంచి సూచనే. ఇది వెర్రెలోనే జమ.

శ—ఆయిద్దరు పశువులూ ఏకమై నన్ను ఈయిద్దరి గాడిదల మధ్యా పడేసి వెళ్ళారా ఏమిటిచెప్పా ! అయ్యో ! ఏమిటి ధరి !

(అని వాళ్ళ మొహాలు చూసి, అసహ్యంగా) తుదూ (అంటూ ఉమ్మేస్తూ తిడతాడు)

స—చూశారా, చూశారా ! ఇది మరో లక్షణం వెర్రికి - తెగఉమ్మడం.

శ—ఒరేయ్. మీరిద్దరూ ఏడిశారుగాని, చెరో ఏడుపునూ, ఎవరి దార్ని వాడు పోదాం పట్టండి. నాకు వ్యవధిలేదు.

సం—ఇటూ అటూ పోవడం—ఇది మరోచిహ్నం వెర్రికి.

శ—ఓరీ మీ మొహాలు అంటించా, నాకు పెళ్లని నేవస్తే, నాకు వెర్రని మీ రేడుస్తున్నా రెందుకూ ? నాతో ఏంపనిరా మీకు ?

సం—మాకు వచ్చిన విన్నపం ప్రకారం మేం మీ కేసు పట్టాం. మీరోగం కుదర్చాలి.

శ—ఆమాట మళ్ళీ అను. నారోగం కుదురుస్తారా ?

సం—నిశ్చయంగా,

శ—ఓరీ మీరు నాశనమైపోనూ నాకు జబ్బేదర్రా కుదర్చడానికి ?

స—చూశారా ! రోగి తనకి జబ్బే లేదనుకోడం అతని రోగానికి అమోఘ నిదర్శనం.

శ—నేను సుబ్బరంగా ఆరోగ్యంగా ఉన్నాను. చెబుతున్నాను వినండోయ్. కుంకల్లారా !

సం—మాకు తెలుసునయ్యా ! నీ శరీరతత్వం లోకి చూశాం నీరు లోపల వ్యాధి ఉంది. మేం వైద్యం మానం.

శ—మీకిద్దరికీ అదేం పెద్దరోగం తిన్నగా బతక్కా ! నాకు వైద్యం అబ్బలేదు. వైద్యానికి నాకూ డిళ్ల. మందుకీ నాకూ చుక్కెదురు. నేపోతాను.

సం—చూశారా. డాక్టర్ సముద్రం : ఇరడి వెర్రి మన ఊహని మీరిపోయింది,

శ—ఎమో ! మా అమ్మానాన్నా ఎన్నడూ మందులు పుచ్చు గోలేదు. వాళ్లు వైద్యసహాయం కించిత్తు లేకుండానే చావగలిగారు.

సం—అందుకనే ఇటువంటి వెర్రిపుత్రుణ్ణి కన్నారు. (సముద్రంతో) అన్నా, రండి. మనవైద్యం ప్రారంభింతాం. చెల్లరేగి పోతూన్న ఇతని చిత్తవృత్తుల్ని అణిచి సాపుచేసి, శాంతపరిచి, సమదాయించి పా రేద్దాం. (అని కుడిమధ్యకి పోతూ) రండి, వీధి తలుపు వేశాల్లేండి. ఇతను ఇక్కడే ఉంటాడు (అని వెళ్లిపోతాడు).

స—(సంతానం వెనకాలే నడుస్తాడు)

శ—ఇదంతా చిత్రంగా ఉందే ! ఈ ఊరు జనం ఏక మొత్తంగా వెర్రిపీనుగులా ఏమిటి చెప్పా ! ఇంతపిచ్చి ధోరణి ఎక్కడాచూడలేదు. ఏమీ దోధపడటం లేదు. పెళ్ళికుదిరిందని నేవస్తే, నా వెర్రికుదురుస్తార్ద వీళ్ళు ! వీళ్ళకి బాగా పెళ్ళి చేసేసి వెర్రి వదలకొట్టేస్తాను. ముందు ఇక్కణ్ణించి పారిపోవాలి. (అని తలపట్టుకుని కుర్చీలో కూలబడుతూండగా, తెర)

రంగం - 4

[రెండోతెర ఎదట—కుడి ఎదర్నించి సంతానం ఖంగారుగా వస్తూంటే ఎడమ ఎదర్నించి మాలోకం వచ్చి కలుస్తాడు]

మా—(చిరుసవ్వుతో) ఆయనకి కొంచెం సయంగా ఉందాండీ ?

సం—(విసుగుగా) నయమా ? ఒకపే నయం దిక్కుమాలాడికి !

మా—అదేమిటండోయి. అల్లా అంటున్నారు :

సం—ఏం చెప్పనూ ! నేనువాణ్ణి ఎంత కట్టుదిట్టం చేస్తే తెంపుగుని పారిపోయాడు చచ్చినాడు ! నేను వాడికోసం ఏర్పాటు చేసిన మందులు బోకెడన్ని వ్యర్థం అయిపోయినాయి.

మా—ఇంత ఘరానామందులు చెడనాడుకుని వాడు పారిపోడం అనేది తనని తనే ద్వేషించుకోడం అన్నమాట—ఒక విధంగా ఆత్మహత్య అన్నమాట !

సం—సందేహం ఏమిటి ! అరడికి రోగనివారణ అంటేనే కిట్టడం లేదు. అంటే ఏముతో తెలుసా ? మతిస్థిరం లేకపోవడమూ బుద్ధి నీచపడడమూ అన్నమాట.

మా—అడ్డమాండీ ! పారిపోకుండాఉంటే ఈ పాటికి అన్ని రోగం సహం పైచిలుకు కుదిరిపోయి ఉండును. రూఢిగా.

సం—రూఢిగా, వాడిశరీరంలో పదిపన్నెండు వ్యాధులు కలిసి కుట్రచేస్తున్నారే, అన్నింటినీ కట్టకట్టి కుదిర్చేసిఉండేవాణ్ణి.

మా—మరోటి. మీ చేతులోపడడోయే యాభై రూపాయలూ కుడా పోగొట్టేశాడే.

సం—ఆ, ఎల్లా పోగొట్టేస్తాడు పెరిపీసుగూ ! అవి పదులు మంటానా, నేను ! అవి మీ దగ్గర వసూలుచేసుకుని, వాడువద్దని

పట్టణానారే వాడికిపదిర్చి తీరతాను. వాడు నామందు ఆరగించే ఖరారు జరిగింది గనక, వాణ్ణిబలిమిని పట్టించి. వాడిమీద దౌషధ నిరాకరణ నేరం ఘోషిస్తాను.

మా—అల్లా చెయ్యడం న్యాయమే అనుకుంటాను. మీ మందులు అల్లాటివి. మరీ! పైగా మీకు రాగల సామ్యు ఘోటోంది.

సం—ఎక్కడికిపోవని చెప్పానుగా! ఆ ఫరవాలేదుగాని, ఇప్పుడు వాడు నాకెక్కడ దొరుకుతాడా అని చూస్తున్నాను.

మా—నిస్సందేహంగా, ఒకానొకచోట ఉండచ్చునండీ

సం—ఎక్కడ—ఎక్కడ?

మా—అభిషేకం గారని ఉన్నాడే మహానుభావుడు! వారిందో!

సం—వీడికి వారిలో బాంధవ్యం ఉందా?

మా—కాబోతోందిట. అభిషేకం కూతుర్ని ఇరడు పెళ్ళాడ తాడట. కర్మదశ. ఈకాబోయే అల్లుడికున్న లోపం ఆ అభిషేకం గారికి తెలియదుగావును! తొందరపడి ఆయన తనపిల్లని ఇరని చేతులో పెట్టేస్తాడేమోకూడానూ!

సం—అల్లానా! అల్లాజరక్కుండా నేవెళ్ళి మాట్లాడతా, ఈపళంగావెడతా, సచేలంగా వెడతా!

మా—మీగారవం మీరు నిలబెట్టుకోవాలంటే మీరు వెళ్ళి తీరాలి లా కనిపిస్తోంది.

సం—నేను వెళ్ళితిరతా. రోగి ఊరేగి వైద్యుణ్ణి తప్పజేక రిస్తూంటే, వైద్యుడు నోరుమూసుకుంటాడా? అతణ్ణి పట్టుకుని నాసలహా ఇచ్చితిరతాను.

మా—మాబాగా అన్నారు. నేనే మీరై యుంటే, అతనికి తనివితీరా మందులు వేసింరరవాతే గాని, ఈలోపల అతడికి చచ్చినా పెళ్ళి కానివ్వను.

సం—నేనూ అంతే. అతడికి చచ్చినా వైద్యం మానసు (అని గబగబా ఎడమ ఎదరికి పోతాడు)

మా—(కుడి ఎదరికి నడిచి) సరి, వీడు అభిషేకం దగ్గిరికి వెడతాడు, మాయలో పడిపోడానికి అభిషేకం ఒకటోరకం— అనగా అల్లుడికి చింతాకువానైనా తీసిపోని మామగారు. నేనూ వెడతా : అభిషేకంగారిమీద మరో ప్రయోగం చెయ్యాలిగా !

[అని, కుడి ఎదరికి పోతూండగా, రెండోతెరవేస్తుంది]

సం—(ఎడమ మధ్యనించి వచ్చి కుడిమూలకేసి వెళ్లి, ఏమండోయ్ ! అభిషేకంగారూ :

అ—(కుడిమూలనించివచ్చి) అయ్య ! వస్తున్నా ! (అని, వెనక్కివెళ్లి రెండుకుర్చీలు తెచ్చివేస్తూ) రండి, కూచోండి.

సం—(కూర్చుంటూ) మీతో మాట్లాడాలి.

అ—(కూర్చుంటూ) అవశ్యం మాట్లాడండి.

సం—మీ అమ్మాయిని ఎవరో శతకోపంగారు పెళ్ళాడతాడట నిజమేనాండీ :

అ—నిజమే. ఇహనో ఇప్పుడో అతడు పిల్లినీమనించి రావాలి.

సం—వచ్చాడు రెండి. అందుకుకాదు.

అ—అఁ వచ్చాడా, ఎడీ ?

సం—ఎమో ! నాయుంట్లోంచి ఉడాయించేసాడు. అతణ్ణి వైద్యం నిమిత్తం నా కప్పగించారు.

అ—అఁ అఁ వైద్య మేమిటి !

సం—సూర్యుడుమీద ఒట్టెట్టి చెబుతున్నాను—మీరు తొందర పడి మీపిల్లని అతనికి ఇయ్యకండి. మొట్టమొదట నేను అతణ్ణి పెళ్ళికి అర్హుణ్ణిగా చెయ్యాలి. మనస్థిమితంగల మనమల్ని మీరు ఎత్తడానికి వీలైన స్థితిలోకి అతణ్ని నేను తీసుగురావాలి.

అ—ఏమిటి మీరనే మాటా ?

సం—ఏమీలేదూ. మీ కాబోయే అల్లుడు జబ్బుమనిషి, నా దగ్గర వైద్యానికి చేరాడు.

అ—వెనకట్లోనా ఏమిటి ?

సం—రాదు, ఇప్పట్లో—గంట కిందట !

అ—హూరి వీడి రోగం చల్లగాఉండా ! అయితే ఏం వచ్చిందిప్పుడూ !

సం—వినండి. అతని వ్యాధి మీద నాకు హక్కుంది, గనక ఆవ్యాధి నాఆస్తి. మాశాస్త్రప్రకారం నామందులు అతడు స్వీకరించి నావ్యాధి నాకుముధరా ఇచ్చి నన్ను తృప్తిపరిచే లోపుగా, అతనికి పెళ్ళిగాని మరొకటిగాని జరపడానికి నేను అనుమతి ఇయ్యను.

అ—(ఆశ్చర్యపడి) ఏమిటేమిటి ! అల్లాయితే అతడు ఎదైనా రోగంతో తీసుగుంటున్నాడా ఏమిటి కొంపతవ్వి !

సం—ఆ ఒక పెద్దరోగంతో భాటంగా తీసుగుంటున్నాడు.

అ—అయ్యో అయ్యో ! అతడి కొచ్చిన పెద్ద రోగమేమిటో దయచేసి చెప్పండి.

సం—ఆక్షోధ మీకెందుకు పోనిస్తురా ! ఏదో....

అ—నా కెందుకేమిటి ? ఏడిసినట్టేఉంది. ఏముబో చెప్పండి.

సం—అబ్బ ! వైద్యులుగుప్తంగా ఉండితీరాలి. ఆసంగతి ఎత్తకండి. ఆరోగికి పెళ్ళిమాత్రంవద్దు. చేశారామీకూ మీ అమ్మాయికీ చిక్కులు తప్పవ్. పైగా, మా వైద్యపరిషత్తుకి కోపంవచ్చి మీకు దోచెడు వ్యాధులు సంక్రమించేటట్టు చేసెయ్య గలదు. నేచెబుతూన్నది వొట్టి భేషణంకోసంకాదు, జాగ్రత్త.

అ—అల్లాయితే, మాఅమ్మాయిపెళ్ళి ఆపేస్తాను.

సం—ఎంజేస్తామనీ ! ఆపడం తప్పదు. అతడు నావైద్యా ధీనంలో ఉండితీరాలి.

అ—అల్లానే కానీండి

సం—వాడు పారిపోయినా లాభంలేదు. పరిషత్తువారిచేత అతడికి శిక్షవేయించి, అతణ్ణి పట్టించి తెప్పించి, నా వైద్యం ఆచరించి తీరతాను.

అ—అల్లానే కానీండి.

సం—ఒకవేళ వాడు కనిపించకపోతే,

అ—ఆఁ .

సం—పూచీ మీదేగనక, మీకేనావైద్యం జరిపేస్తాను.

అ—అయ్యో, నాకా ? నేను రాయల్లా ఉన్నాను, నాకెం దుకూ వైద్యం ?

సం—మీరు ఎంతరాయల్లా ఉన్నాసరే ఫర్వాలేదు. నాకు ఎవరో ఒకరోగి ఉండాలిగనక, వీలునుబట్టి ఎవరైనా సరే రోగిగా స్వీకరించగలను.

అ—స్వీకరించండి గాని, నేను మాత్రం రానండోయ్, (తనలో) వీడిమొహంలా ఉంది.

సం—వీలునుబట్టి, అని చెప్పానుగా : (అని, తేచి, తొందర తొందరగా, బెదరింపు వై ఖరితో, ఎడమ మధ్యకి, వెళ్ళిపోతాడు)

అ—(నంతాసంకేసి చూస్తూ ఎడమ మధ్యదాకా వెళ్ళి నుంచుని, నిదానంగా) రోగంలేనివాడిరోగం చుదురుస్తాట్ట, ఏంరోగమో :

[కుడిఎదరనించి, తలుపులు కాటాలు వడ్డీవ్యాపారస్తుడి వేషంలో వస్తాడు]

త—(కుడిచెయ్యి నుదురుకి తాకిస్తూ) షలాంలండి,

అ—(కుడికి తిరిగి) ఎవరుమీరు ?

త—మన్నేరూ జమార్ఖాన్ ఉన్నాడు.

అ—ఎక్కడున్నాడూ ?

త—క్యా అయ్యా, మేం కాబూర్ డబ్బాఫాయిదా మన్నీ.

అ—అల్లానా, రండి, కూర్చోండి. (అని, వాడు కూర్చున్నా తను నుంచుంటాడు) ఏమిటిపని ?

త—(కూర్చోబోతూ) కొంచెం చిన్న ఖబర్ కావాలా. మీరూకూచో.

అ—కూచుంటానైండి. చెప్పండి.

త—యకాయక్ కూచోండి. నైతో మాదీ షూతీ విప్పం.

అ—అల్లాయితే సరేనయ్యా ! సరే ! (అనికూచుని) ఏమిటి సంగతి !

త—యహ్ పత్తన్ మే, అప్పేకం-అష్వేకంపేరూలో అద్మి ఉంది. తెల్పున్ నీకీ :

అ—ఆ.

త—షంతోసం. దయచేసి చెప్పు. వాడు హెబ్బంటీరకం ?

అ — రకానికేముందీ ! అందరివంటివాడే.

త — అద్కాదూవోయ్, ఆడ్కి ఖజానా జోర్ ఉందీ, లేదూ? ఆడ్ దొలత్ మంద్ హైనై ?

అ — ఆ. డబ్బున్నవాడే.

త — తీక్. ఆడ్కి బడే దొలత్ ఉందీగా ! సాలా ?

అ — ఆ.

త — ఈ సామాచార్ మాకీ హెక్వా ఖుషీ, సాలాషం తోసం.

అ — ఏం ? నీకు సంతోషం ఎందుకూ మధ్యా ?

త — దాన్కి గొప్ప సబబ్ ఉందీరెండీ. హోక్తీ, కొంచెం.

అ — ఏమిటదీ ?

త — ఆడ్కి కూతుర్ వాడ్కి సెవ్కోవంకి నిభా నేస్తార్ అనీ ఖబర్ యిన్కుంది, మేం,

అ — వింటే ?

త — ఆ సెవ్కోవం ఉన్నాడూచుడండీ, ఆడూ మాకీ బాకీ, అవురేక్కి బాకీ. దస్మందీ ఖజాంచీల్కి బాకీ. బహుత్..... సాలా.....

అ — అయ్యోభర్మమా ! ఇంకా ఏముచో అనుకున్నాను ! ఇదోటిరుడానా ? ఆ శతకోపం మీకూ పదిమంది ఇతరులకీ కుడా బాకీయే ! చచ్చామే !

త — అవున్, ఆత్ మానకీ నీచే అడీఉపర్ దీక్రీతీశాం. ఉండండీ రా, అష్టేకం బేటీతో బ్యాహ్ నేస్తాం, పత్రం సొమ్ము ఇచ్చియేస్తాం అని జర్నీ యేశావ్.

అ — ఓరి వీడు ఇద్దైపోనూ ! పెళ్ళి అయిం తరవాత బాకీలు తీర్చేస్తానని వాయదారేసి జరుపుకొస్తున్నాడా ?

త—హో మహారాజ్ ; ఇఖ చఃషాదీ ఎష్టా అయి తుంది రా అని నాక్ పట్టి సూస్తూ ఉన్నార్, మేం.

అ—మంచివనే, అల్లా చూస్తూండండి పని జరుగుతుంది. అయితే మరినాకు నెలవ్.

త—(లేచి) షెలవ్, తమ్రవయాచీ షలాం.

అ—(లేచి) కృతజ్ఞుణ్ణి.

త—ఈ చోటీ ఖబర్ తమ్రూ నాకీ ఇచ్చినందుక్ మీకీ సాహజార్ షలా మేం.

అ—సరే సరే (అని తొందరగా కుడిమూలకి పోతాడు)

త—(ఎడమ ఎదరికి వెళ్ళి. కొంతదెన్ను తీసేసి తను తలుపులు అయినట్టు సభకి వెల్లడిచేసి) అక్కడ వ్యాపారం, అనుకుట్టే నడిచింది. వెళ్ళి, తరవాత వేషం, తయారవుతాను, (అని ఎడమ ఎదరికి పోతాడు)—(తెర)—

రంగం - 5

[రెండో తెర ఎదట, పరుగెత్తుకొచ్చినప్పటి ఆయాసంతో శతకోపం కుడి ఎదరనించి ప్రవేశిస్తాడు]

శ—(వచ్చి కుడివేపు చూసి) వీళ్ళని చంపెయ్యా ! ఏముటో వీళ్ళ అభిప్రాయం! కుంకలెవరేనా పోగై పెద్దకుట్ర పన్నలేదుకదా అని !

[ఎడమ వేపు తిరిగేసరికి మాలోకం కనిపిస్తాడు]

శ—ఏమిటండీ, మిత్రమా ! పోనీ లేస్తురా ! (అని ఉసూరు మంటాడు)

మా—(ఎడమ ఎదరనించి తొందరగా వస్తూ) మీ సామానా....

శ—దిక్కుమాలి సామాను రేస్తురూ :

మా—అయ్యో, అదేమిటండీ ! ఏమన్నా జరిగిందా ఏమిటి ? ఏమిటి తమ బాధ ?

శ—ఏముందీ ! ఎటు చూసినా ఇంజెక్షన్ సూది కనబడుతోంది.

మా—(నమ్మనట్టు) ఛ. ఛ, అదేమిటండోయ్ !

శ—నన్ను ఆ యింట్లో అప్పగించారేం, అక్కడ నాకు జరిగిన మంగళం మీరు ఊహించరేరు,

మా—అయ్యోయ్యో ! ఏం జరిగిందండీ !

శ—అక్కడ నాకు మాంచి భలారం పెడతారు గావును పోనీ లోపలికి పుచ్చుగుందాం, అనుకుంటిని.

మా—ఆ పెట్టలేదూ ?

శ.. అబ్బే భలారమూలేదు దిబ్బలేదు. “మిమ్మల్ని వీరి చేతుల్లో ఉంచుతున్నాను” అని చెప్పేసి ఇందాకటివాడు తోక ముడిచాడు. ఇంతలో దెయ్యాలలాంటి డాక్టర్లు ఇద్దరు-వాళ్ళమధ్య కుర్చీలో నన్ను పాతేసి చెరోచెయ్యూ చూశారు ! ఇదో చిహ్నం—ఇదో దాఖలా—ఇదో లక్షణం—అంటూ గింజుకుని ఆ బొంత కుక్క లిద్దరూ, కూడ బలుక్కుని, నాకు వెర్రెరి అని తేల్చారు. అక్కణ్ణించి, వాళ్ళిద్దరూ నన్ను ఒంటరిగాణ్ణి చేసి పడగొట్టి. “మంచిపని చేస్తుంది, పుచ్చుగోండి, నిమిషం కళ్ళు మూసుకోండి”, అంటూ మొవలెట్టి ఆ మాయధారి ఇంజక్షన్ సూది

పుచ్చుగుని నా జబ్బలు రెండూ చిటుగూ చిటుగూ విస్తరి కుట్టి నట్టు కుట్టేశారు.

మా—అది సరిగానండీ, ఏమిటంటారు వాళ్ళ అభిప్రాయం? దీని కర్థం ఏమన్నమాటా?

శ—ఏమన్నమాటా, నేనంటే పడిచచ్చి పోతూన్నట్టు నటించి నన్ను అక్కడ దింపాడే, ఆ పీనుగు కేవలం మాయల మారి పీనుగన్నమాట! ఇంక వాళ్ళ అభిప్రాయంతో పనేమిటి నా బొందా!

మా—అయ్యో అయ్యో! ఇల్లా ఎక్కడేనా ఉంటుందండీ!

శ—ఎమో గాని ఇక్కడ అల్లాఉంది. పైగా, డజను మంది తుంటరి భడవలు నన్ను వెంట తరిమారు. వాళ్ళని తప్పించు గుని ఇవతల పడేసరికి సకల గడ్డి కరిచాను.

మా—(ఆశ్చర్యంతో) గడ్డి ప్రియమేనండీ ఈ రోజుల్లో, ఎల్లా కరిచారోగానీ! ఆహా! ఔర! మనుష్యుల చూపులు ఎంత మాయ చూపులో! వాడు మీకు చాలా ఆంతరింగిక స్నేహితుడని నేను నమ్మవలసి వచ్చేటట్టు నాకు తోచాడు స్కండి, ఉంటారు గావును అల్లాంటి లుచ్చాలు! ఏమి శోధ్దెం!

శ—నాకిహా రొండోఊహే లేదు. ఏవైపు నేను చూసినా నాకేసి పది పన్నెండు ఇంజెక్షన్ సూదులు వస్తూన్నట్టు కనిపిస్తూంటుంది.

మా—ఛ ఛ. అచ్చే బొత్తిగా మరీ పాడై పోయింది, మీ అంతవారిమీద ఇంతకుత్రా ఇంత దౌర్జన్యమూనా, ఓ మోస్తరైతే అనుకోవచ్చు గాని! శృతిమీరి పోయింది.

శ—అవును గాని, అభిషేకంగారి యిల్లు చూపిస్తురూ !
అక్కడికి చేరుకుంటే మనస్సేనా స్థిమితపడుతుంది :

మా—(నిర్ఘాంతపోతూ) ఆఁ ఆఁ ! ఎవరిల్లెవరిల్లా !

శ—అభిషేకంగారిల్లు.

మా—ఓహోహో ! మీరు శృంగార పురుషులేనండోయ్,
రసికులే అల్లా అయితే ? అభిషేకంగారి కుమార్తె సంగతి గాని
మీ రేమన్నా ఎరుగుదురా ఏమిటి ?

శ—(నవ్వు ముఖంతో) ఆ, ఆ పిల్లనే నేను పెళ్ళాడ
బోతూంటా !

మా—(బొమముడితో తీవ్రంగా) పెళ్ళాడ బోతున్నారా ?

శ—(సంతోషంతో) మరే !

మా—శాస్త్రీయంగానేనా పెళ్ళాడబోతూంటా ?

శ—అవును, మరోమోస్తరు ఎల్లా ఉంటుందీ !

మా—అల్లాయితే అదెందుకులెం డిప్పుడు ! నన్ను క్షమిం
చండి.

శ—ఏమిటి ఆ అదీ ?

మా—అబ్బే, ఏమీ లేదు.

శ—అహఁ, చెప్పండి.

మా—అబ్బేబ్బే ! ఏం లేదండీ ! నేను ఎదో తొందరలో
అనేశాను.

శ—అబ్బ ! చెప్పండి, బాబ్బాబు !

మా—అబ్బ ఎందుకు లేస్తు రిప్పుడూ ?

శ—అహఁ అల్లాకాదు, చెప్పాలి.

మా—వద్దండి మహారాజా, నన్ను క్షమించండి, ఎందుకొచ్చింది.

శ—ఇంతేటండి నాకు ముఖ్యన్నే హితులై ఉండీ !

మా—ముమ్మాటికీ ! నాకంటే మీకు ముఖ్యుడెవడూ ?

శ—అల్లాం టప్పుడు మన్లో మనకి దాపరికాలు తగునా ?

మా—తగవనుకోండీ, అయినా, ఇరుగు పొరుగువారి గౌరవా గౌరవాలు నాకెందుకూ అని చూస్తున్నా.

శ—నాకు మీయందుండే విశ్వాసానికి దాఖలా ఇదిగో (అని ఒక ఉంగరం తీసి మాలోకం వేలికి పెడతాడు) మీ మనస్సు నా కిస్తేగాని నేను ఒప్పును.

మా—(ఉంగరం ధరించి) అబ్బ, నన్ను చాలా ఇరుకులో పడేశారండీ. కాస్త గుక్క తిప్పుగో నియ్యండి. (అని తనలో లాగ) హా దైవమా ! నాకు పెద్దచావొకటి తెచ్చి పెట్టావే ! అవతల తొందరలో లాభసాటిగా తనకూతురికి గొప్ప పెళ్లిచేసేసి పంపదల్చిన తండ్రీ ! ఆపిల్లను గురించిన రహస్యం ఈయనతో చెప్పాలి. ఈయన అమాయకుడు, పరాయివాడు, నన్ను నమ్మిన వాడూ ! ఆ రహస్యం వెల్లడిచేస్తినట్టాయినా ఆ కుటుంబం మీద పాడు ప్రచారం చేసినట్టవుతుంది. ఆ రహస్యం కప్పెట్టి ఊరుకుంటినా ఎరుగుండి ఈయనకి ద్రోహం చేసినట్టవుతుంది. ఎమో, ఈయని మంచి చూస్తే చెప్పెయ్యాలనే ఉంది. పెళ్ళంటే క్షణికవ్యాపారామా, వెయ్యేళ్ళపంటా ! ఈయన నన్ను నమ్మిన దాఖలాగా ఉంగరంకూడా ఇచ్చారు. ఇక ఆగలేను, చెప్పేస్తాను.

(పైకి) అయ్యా ! మనసారా చెప్పేస్తున్నాను. పరోక్ష జనం గురించి మాట్లాడవలసొచ్చినప్పుడు వీలై నంత మార్గవంగా ఉండా

అని శాస్త్రం చెబుతోంది. నేను అల్లాగే ఆరిందాగా ఉంటాను. ఆ పిల్ల కేవలం భ్రష్టురాలు అనడం కొంచెం ఘాటుగా ఉంటుంది. ఆ పిల్లకాస్త పోకేళాగా మాత్రం ఉంటుంది అనడం బొత్తిగా చప్పగా ఉంటుంది. కాని, ఆపిల్ల తనుచూసిన ప్రతీవాడి వెనకాలా వెడుతూంటుంది అని చెప్పడం మధ్యరంగంగా సమపాళంగా నిజాయితీగా ఉంటుందని నామనవి.

శ—(నోరునొక్కుగుని) ఇదా మధ్యరంగం! అల్లా చెప్పమరీ! అయితే వీళ్ళంతా నన్ను శుంఠకింద కట్టదల్చారన్నమాట!

మా—(నమస్కరిస్తూ) ధర్మమా మీరల్లా అనడం! ఒక్కొక్కప్పుడు అపవాదం ఊరికే పుట్టచ్చు. కొందరు కొందరు అపవాదం అంటే లెట్టేచెయ్యరు. అపవాదకీ గౌరవానికీ అనుబంధమే లేదని వాళ్ళ ఊహ.

శ—సీపుణ్యమాయరిలే బాబూ! ఈ అపవాద నా నెత్తిని కట్టుగోవాలనే కుతూహలం నాకు లేదు. మాకిటికోటి వంశం వాళ్ళు నిష్కళంకంగా బతికిన ఘటాలు!

మా—(ఎడమ మధ్యకి చూస్తూ) అరుగో అభిషేకంగారు. నే నిప్పుడే మళ్ళీవస్తాను. (అని, కుడి ఎదర్నించి జారిపోతాడు)

అ—(ఎడమ మధ్యనించి వస్తాడు)

శ—నమస్కారమండీ.

అ—నమోన్నమః. విధేయుణ్ణి.

శ—మీరు అభిషేకంగారులా కనిపిస్తున్నారే!

అ—చిత్తం.

శ—నే నెవరో తెలుసా? శతకోపాన్ని.

అ—ఓహోహా ఓహోహా! రండి, ఇంటికెడదాం, ఇక్కడే.

శ—(హేళనగా) సరేగానండి, అభిషేకంగారు! మాపిల్లి సీమ జనం అంతాకుడా మూర్ఖులనా తమరి భావం?

అ—(తత్తుల్యంగా) మానగరజనం యావన్మందీ గాడిదలనా, తమరి భావం?

శ—నాకు ఓపెళ్ళామే దొరక్కుండా ఉందని నేను ఏడుస్తున్నాననుకున్నారా?

అ—మాపిల్లి ఓ ముగుడే దొరక్కుండా ఉన్నాడని ఏడుస్తోందనుకున్నారా?

శ—చెప్తాను నడవండి, మరి.

అ—చెప్తాను రండి, మరి. (అని, ఎడమ మధ్యకి నడవగా వెనకాలే శతకోపం వెడతాడు)—(తెర)

రంగం - 6

[కుడి పక్క అభిషేకం ఇంటిహాలు కనపడుతుంది. ఎడమ ఎదరనించి మొదట అభిషేకమూ వెనకాల శతకోపమూ వచ్చి కూచుంటారు. కుడిమధ్యనించి సలిలం వస్తుంది]

స—నాన్నా!

అ—ఆఁ.

స—ఇల్లారండి. (అని కుడి ఎదరకి జరుగుతుంది.)

అ—(లేచి, కుడిఎదరకి వస్తాడు)

స—(రహస్యంలాగ) నువ్ చెప్పిన పెళ్ళికొడుకు వచ్చార్టగా. నాన్నా ! ఆ కూచున్నాయనే గావును, నా మనస్సు కప్పుడే అల్లా తోస్తోంది.

అ—అబ్బ. నిమ్మణంగా మాట్లాడు.

స—ఇంకా నిమ్మణంగా ఏమిటినాన్నా ! ఆయన అందాల వుట్ట. ఎంత షోగ్గా కూచున్నారో ! అయ్యో అయ్యో ! ఎవరికైనా సరే ఉంటే ఈయనే ఉండాలి భర్తగా ! వెళ్ళి ఒళ్ళుమాటు ఎదర పడి హెచ్చరించి రానా, నాన్నా !

అ—అబ్బ ఉండూ. బాగానే వచ్చింది నీతోటి. ఇంత తొందరకూడదు, కాస్తంత నిదానించాలి.

శ—(నాలికతో చప్పుడుచేసి) నడకలో ఏమి ఆ చక చకా ! ముక్కుమీద ఏమి ఆ కోపమూ :

అ—అయితే చూడండి శతకోపంగారూ ! ఇందాకా ఏకారణం వల్ల తమరు పెడధోరణిగా ప్రసంగించారో.....

స—(శతకోపాన్ని సమీపించి, దీనంగా చూసి, చెయ్యి పట్టుకోడానికా అన్నట్టు నటించి) అయ్యా ! మిమ్మల్ని చూసిం తరవాత నాకు పోయినప్రాణాలు మళ్ళీ వచ్చాయి. ఇక ఒళ్ళు క్షణకాలంకూడా నేను ఆలస్యం భరించలేను.

అ—సలిలం ! చెబుతున్నాను. నువ్వు వెళ్ళిపో. ఊ.

శ—(తనలో) ఆహాహా ! అరమరలులేని ఒయ్యారి భామ ! సభాకంపంలేని సులభసాధ్య ; భయభావం లేని స్వేచ్ఛామూర్తి !

అ—ఏమండీ ! మీరు ఏ దైర్యం చొప్పున ఇందాకా.....

స—(శతకోపాన్ని సమీపించడానికి యత్నిస్తుంది)

శ—హాదై వమా ! హా హృదయమా ! ఓసి వివాహమా !

అ—(సలిలంతో) అరే ! మళ్ళీ అదేధోరణీ. చెబుతూంటే నీక్కాదూ !

స—మీరు నిశ్చయించిన నా భర్తని నేను ఆరాధించ కూడదా, నాన్నగారూ !

అ—(కోపంగా) కూడదు. నువ్వుముందు లోపలికి వెళ్ళు.

స—పోనీ వారిని చూసి ఆనందించనీండి, నాన్నా.

అ—చెబుతున్నాను. లోపలికి, పో

స—పోనీ, దూరంగా నుంచుటాను, మీ రొప్పుగుంటే.

అ—నేను ఒప్పుగోను. తక్షణం గనక నువ్వు ఇంట్లోకి వెళ్ళకపోతే

స—సరే. అల్లాయితే వెళ్లిపోతాను.

అ—(శతకోపంతో) మా పిల్ల వొర్తి మూర్ఖురాలండి, దీనికి అభం శుభం తెలియదు.

శ—(తనలో) ఎల్లా తెలుస్తుందీ ! ఈ పిల్లిమనస్సు నన్ను గురించిన ప్రేమతో నిండిపోయింది కాబోలు !

అ—(సలిలం ఇంకా ఆగగా) నువ్ వెళ్ళవా ?

స—వెడతాను గాని, నన్ను వీరికిచ్చి పెళ్ళిచెయ్యడం ఎప్పుడో చెప్పండి.

అ—ఎన్నడూ ఉండదు. నిన్ను ఈయన కివ్వాలని ఉద్దేశించలేదు.

స—నన్ను వీరికే ఇచ్చితీరతానని మీరన్నారు. మీరన్న మాటతప్పకండి, అయ్యో : నాకు వీరేకావాలి, వీరేకావాలి నాకు.

అ—నిన్ను ఇతడికే ఇస్తానని నీతో నేను అనుంటే. ఆమాట ఇప్పటితో రద్దు !

శ—(తనలో) నన్ను నల్చుగుంటుందా అన్నట్టు నాకేసి ఎల్లాచూస్తోందో, పాపం, ఆ.....

స—మీ ఇచ్చ ప్రకారం మీరు చెయ్యండిగాని, ఎవరు వద్దా న్నాసరే, మా యిద్దరికీ పెళ్ళితప్పదు.

అ—అది రద్దు చెయ్యవలసిన మోస్తరు నాకు తెలుసు. ముందే చెబుతున్నాను. పో, పిల్లకి బొత్తిగా మతిపోయినట్టుంది.

స—(వెళ్ళలేక వెడుతూన్నట్టు కుడిమధ్యకి వెళ్ళిపోతుంది)

శ—అయ్యా, కాదల్చిన మామగారూ ! మీరు అంతగా శ్రమపడి పోకండి. మీ అమ్మాయిని లేవదీసుకుపోయే ఉద్దేశం నాకు లేదు. నాకీ విసినికర్రని అంటగట్టాలని చూస్తున్నారు గావును, ఈ అమ్మాయిలాంటిది శత్రువుకేనావద్దు. మహా ప్రభో !

అ—సరిసరి ఇదోటాపైపెచ్చు ! మీరు పరమశత్రువుకేనా వద్దు. మహాప్రభో !

శ—ఏమిటి మీ ఊహ ?

అ—ఏమిటి మీ వెర్రి !

శ—మీ దుంపతెగా. మీరూ ఆమాతే ! శ్రీ కిటికోటి శర కోపం అంటే ఏమని చూస్తున్నారు ! నీళ్ళల్లో గేదెని బేరమాడి కోనుక్కునే బాపతసుకున్నారా ? లోకంలో జరిగే సంగతులు

తెలుసుగునే పాటి బుద్ధి లేని రకం అని వావించారా ! ఉన్న మర్యాద ఊడ్చేయకుండా ఉండే పిల్లనే పెళ్ళాడలనే మాత్రం తోచని పసరం అని ఎంచుతున్నారా ?

అ—రేదురేదు. మీ ఐశ్వర్యం ఏమిటో మీకే తెలియాలి గదా ! డాక్టరు దగ్గర మందుచ్చుకోడానికి బాహుటంగా ప్రవేశిస్తే గదా ! అటువంటి మీకు, నా పిల్లదాన్నిచ్చి పెళ్ళిచెయ్యడానికి— ఇన్నేళ్ళు నెత్తిమీద కొచ్చిన పీసుగుని—నాకు, ఆలోచనలేదనీ ఇంగ్లీషు జ్ఞానం లేదనీ మీ బుర్రలోకి ఎల్లా ఎక్కిందీ ?

శ—నా ఐశ్వర్యమా ? నాయంటికొస్తే 'చూపిస్తాను. వైద్యమా ! మందూలేదు మాకూలేదు. ఎవళ్ళో ఆవాదు నా మీద వేశారు. నాకు రోగంలేదు. పిడిరాయిలా ఉన్నాను, విస్తరి పటండి నా ఆరోగ్యం మీ రిక్కడే కళ్ళాలా చూడచ్చు.

అ—అబ్బో ! ఈ కోరికలకేంలేండి. ఆడాక్టరేవచ్చి చెప్పేశాడు

శ—చీ, ఆడాక్టరు అబద్ధం ఆడాడు. నేను మహాజనుణ్ణి. కత్తిపట్టుగుని ఆ డాక్టరుగాణ్ణి ఎదురుకుంటాను.

అ—ఏది నమ్మాలో నాకు తెలుసు లేస్తురూ. మీరు నన్నిక దగా చెయ్యలేరు. వైద్యంగురించీ అంతే, పెళ్ళిరోజున మీరు చెల్లించడానికి ఒప్పుగున్న బాకీలగురించీ అంతే ?

శ—బాకీ లేమిటి ?

అ—ఒన్ ఒన్. ఏమీ ఎరగనట్టు ! ఆ కామాలీ షాహుకారు వచ్చాడురే. నీ ఋణదాతలంతా డిక్రీపొందారట నీ మీద ఏనిమిది మాసాలైందిట.

శ—ఆరే ! ఏమిటీ అర్థంలేని మాటలూ ! ఋణదాతలు నామీద డిక్రీ పొందడం ఏమిటి మీపిండం !

అ—ఇప్పు డంతా ఎందుకురెండి. మీకంతా తెలుసు.

(ఎడమ ఎదరనించి 'నాథా నాథా' అని కేకలు వినిపిస్తాయి)

శ—మిమ్మల్నేగావును, ఎవరో పిలుస్తున్నారు.

(‘హా శతకోప నాథా’ అని లోపల్నించి మళ్ళీ వినిపిస్తుంది)

అ—నన్నుకాదు నన్నుకాదు, మిమ్మల్నే? మీతాలూకు ప్రిలా ఉందే ! మీరు ప్రిప్రమేయంలోకుడా ఇంతేనా మహాశయా!

శ—అరె అరె (అని నిర్భాంతపోతాడు)

అ—కనుక్కుంటా నుండండి. (ఎడమ ఎదరికి నడిచి చూసి) మీ ఆయనకోసమా అమ్మా వచ్చావూ ! చెప్పి నీవగ్గిరికి పంపిస్తా నుండు. (వచ్చి శతకోపంతో) మీ ఆవిడేటండీ వచ్చిన ఆవిడా. దయచెయ్యండి. (ఎడమ ఎదర్నించి వినడం నటించి) అల్లానా ! ఏమండోయ్, మీరు ఆవిణ్ణి పెళ్లి చేసుకుని మూడేళ్లైదిట !

శ—(విసుగుగా) మూడేళ్లైందా ? మీయెదం. మీయెదమూ దాని మొహమూనూ !

అ—మాటలు తిన్నగారానీండి.

శ—మీరు మాటలు అసలు రానీకండి. లేకపోతేనూ, నేను పెళ్ళాడేశానుట ! నాకు ఏమాత్రమైనా తెలియదూ ఆమాపే నిజమైతే !

అ—(వినడం నటించి) సరేసరే. వెళ్ళమ్మా. నీకు భయం అక్కర్లేదు. వీడి కింకా నాపిల్లనికుడా ఇస్తానా ఇప్పుడూ !

(ఎడమ మధ్యనించి, “నాన్నోయ్, నాన్నా ! ఏం నాన్నా; అల్లా చూస్తావేం నాన్నా” అని రెండుమూడు గొంతికలు ఒక మాపే వినిపిస్తాయి. ‘అమ్మోయ్, నాన్నడుగో నేవ్’ అనికుడా గట్టిగా వినపడుతుంది)

అ.—(అటునడిచి, చూసి, నిదానించి) అయ్యో అయ్యో !
మీ పెద్దవార్యా ఆవిడ పిల్లలూట వచ్చారండీ.

శ—ఏడిశారు పోదురూ !

అ—నేనా వాళ్ళా ?

శ—మొదట మీరూ తరువాత వాళ్ళూనూ ! ఇదంతా ఏదో
పన్నాగం ?

అ—మాపిల్ల గొంతిగ కొయ్యడానికొచ్చి ఏమిటయ్యా
ఇంకా వాగుడూ ! ఇదివరకే నీకు ఇద్దరు పెళ్ళాలాయె, గంపెడు
పిల్లలాయె, తగుదునమ్మా అని పెళ్ళికి మళ్ళీ తయారయ్యావా
బుగ్గని చుక్కెట్టుగుని ! సిగ్గు వాదితేస్తే సర్వాన్నీ జయించ
వచ్చుననా నీదైర్యం ! సకాలంలో నాకు తెలిసింది నయమే.
లేకపోతే నాపిల్లని నట్టేట్టో దింపిన వాణ్ణివుదును.

శ—మీపిల్ల ఎవడి క్కావలయ్యా, బాబూ ! (అని వెకిలిగా
దీర్ఘాలు తీస్తూ దణ్ణంపెట్టి లెంపలు వేసుగుంటాడు)

అ—అల్లాఅన్నావు, నచ్చింది. ఉండు. (అని, ఎడమమధ్య
ధ్వని ఆలకించినట్టు నటించి, అటుపరకాయించి) బాబోయ్,
కొంపలంటుగున్నాయి, ఆయిద్దరు స్త్రీలూ తిట్టుగుని రక్కుగుని
కొట్టుగుంటున్నారు. మీరు తనకే భర్తఅంటే తనకే భర్తఅని
ప్రతి స్త్రీ దెబ్బలాగుతోంది. ఇద్దరికీ ఋజువులున్నాయిట.

శ—మీఅమ్మాయినికుడా వెళ్ళమనండి, పూర్తవుతుంది.

అ—మాఅమ్మాయి అల్లాంటి రకంకాదు.

శ—నిజమే మరీ. మీఅమ్మాయి ఆడవాళ్ళ వెనకాల కాదు,
ఫాపం, మొగాళ్ళ వెనకాల పరిగెడుతుంది,

అ—ఏమిటా నీ పేలాపనా, వెరిపీనుగా! కర్రతెస్తా నుండు. (అని కుడిమధ్యకి పరిగెడతాడు)

శ—అయ్యో! ఏమిటి నాకీ గ్రహచారం! వీడు నిజంగా తెస్తాడేమో కర్ర! అపవాదలకి తోడు, దెబ్బలుకుడా పడాలి. (దిక్కులుచూసి) ప్రస్తుతం ఇట్లా పోదాం (అని ఎడమ మూల కేసి పరిగెట్టుకుపోతాడు)—(తెర)

రంగం - 7

[వీధి. తెర. లేవగానే శరకోపం ఎడమ ఎదరనించి గబ గబా విచారంతో వస్తాడు. కుడి ఎదరనించి మాలోకం వస్తూంటాడు)

శ—అయ్యో! వీళ్ళని తగలెయ్యా! నన్ను ఖైమాచేశారు, ఖూనీ చేశారు, ప్రతీచోటా తలో ఖూనీ చేశారు నన్ను! అబ్బ అబ్బ! దిక్కుమాలి ఊరు. యమబాధ.

మా—(తాపీగా) అదేమిటండీ; ఎదేనా వైపరీత్యం జరిగిందా?

శ—వైపరీత్యమా! ఈఊరు డాక్టర్లనీ భార్యల్నీ తెగ ఈనేస్తోంది.

మా—నాకు బోధపడలేదు.

శ—ఇందాకా డాక్టర్లగురించి చెప్పానా! దరిమిలాని మళ్ళీ ఎంత జరిగిం దనుకున్నారు! అభిషేకం గారితో మాట్లాడి నేను మరి వచ్చేద్దాం అనుకుంటూంటే, ఒక తుంటరి ప్రి చక్కా వచ్చి, నన్ను ఉద్దేశించి 'నాథా నాథా' అంటూ రావణాగోళ మొదలెట్టింది.

మా—పాపం ! ఆవిడ పతివ్రత గావును, లేకపోతే పట్టికున గొడవ చెయ్యగలదా ?

శ—దిబ్బ ! దిబ్బా దిరుగుండమూను ! నేను పెళ్ళి ఏడవందే టండీ. ఇంతవరకూనూ !

మా—మరుపు ఎంతవాళ్ళకేనా ఉంటుంది, ఏ విషయంలో నేనా ఉంటుంది.

శ—ఏడిసినట్టే ఉంది. మరిచిపోయి మరిచిపోయి పెళ్ళా మరిచిపోడం ! దాన్ని చంపెయ్యా, ఒకదాన్ని ఎల్లానా విరగడ చేసుకోడం అని తటపటాయిస్తూంటే, మరో రాలుగాయి స్త్రీ వచ్చింది అయిదారుగురు పిల్లిల్ని వెంటేసుకుని.

మా—ఇంకేం ! మీ ప్రథమ కళత్రం గావును. ఆవిడయందు మీ కెందరూ సంతానం ?

శ—ఆంతర్యన్నే హితులైన మీరే నన్ను ఇల్లా అర్థం చేసు గుంటూంటే, ఏమిటి నాకు దారి ?

మా—ఛ ఛ ఊరికే అన్నానండీ. (మొఖం తీవ్రంగా పెట్టి) కాలి చెప్పుతో దవడకుద్ది చేసి అవతలకి పొమ్మని గెంటెయ్యక పోయారండీ, ఒక్క దెబ్బని దాన్ని ఆ బాల సంఘాన్నిన్నీ !

శ—అల్లాంటిపనే చేద్దాం అని నాకూ అనిపించింది. ఇంతలో ఆ స్త్రీ లిద్దరూ కలబడ్డారు—‘నా ముగుడే శతకోపం’ అంటే నా ముగుడేశతకోపం అంటూనూ, ఆ వీధులో చోలెడుజనం జేరారు !

మా—ఆ జనాన్ని కొడదాం, రండి.

శ—అబ్బ వద్దు. ఈ సలిలం విషయం ఇన్ని వీళ్లు వాదులు కుంటాను. ఈ అభిషేకానికి ఒక దణ్ణం. నాకు పెళ్ళే వద్దు

దైవమా ఇంతటితో పోదాం అనుకుంటూంటే, నాకు లోగడే రెండు పెళ్ళిళ్ళు నాకు తెలియకపోయినా రూఢిగా అయినా యని మొదలెట్టారు తక్కిన వాళ్ళంతా ! వాళ్ళు నాశనం అయిపోనూ !

మా—మీరు వాగ్దానాలు చేశారేమో ! పనితొందరలో మరిచి పోయారేమో !

శ—పోనీ మొదటి పీనుక్కి వాగ్దానం చేశాననుకో ! రెండో దానికి -- అది ఓ మంద పిల్లల్ని కుడా తోలుకొచ్చింది పిల్లల కోడిలాగ ! చూశారా ! సిగ్గులు పోయినాయండీ స్త్రీలకీ !

మా—నిజమే. బుద్ధులు నశించాయండీ పురుషులకీ !

శ—మరో చిక్కొచ్చింది.

మా—ఏం చిక్కా ?

శ—ఆ యిద్దరి స్త్రీలూ పూర్వాన్నించీ భార్యారే అని వేరు వేరుగా లిఖిత పూర్వకంగా ఋజువులు తీసుగొచ్చి చూపిస్తారుట.

మా—ఆఁ ఏముందీ. మనవ ర్తులకోసం గావును !

శ—ఆఁ, అవి మాత్రం త్వరగా తెముల్తాయా ? నోటీసులు, విచారణస్థల నిర్ణయాలు, ప్లేయింటులు. ఎనెక్షర్లు, సమన్లు, వకాలత్లు, సాక్ష్యాలు, సంపన్నాలు, వాయిదాలు—ఇట్లాగ్గా కోర్టు తంతు నడుస్తుంది.

మా—మీకు న్యాయ శాస్త్రం బాగా పచ్చునండీ !

శ—అబ్బే, నేనాశాస్త్రం చదువుకోలేదు. ఓన్నప్పణ్ణించీ నామాటధోరణే సహజంగా అల్లా అయిపోయింది. అదిగాక నాది మాంచి ఇంగితజ్ఞానం. దాంతో కొట్టుకుపోతున్నాను, ఎన్ని ఓడిసుట్లు వచ్చినా !

మా—ఎమో మామూలు వాళ్ళకి ఈధోరణి అబ్బదు.

శ—అయినాసరే. ఎవరేనా లాయర్ని సలహా చేద్దాం నడవండి. ఈవ్యవహారం చూసుకుని మరీ పోతాను, ఈ ఊర్నించి.

మా—రండి. పెద్ద వకీలింటికివెళదాం. ఎంత చిక్కొచ్చిందీ !

(అని కుడి ఎవరికి ముందుగా, నడిచిపోగా, శతకోపం అతని వెనకాలే వెడతాడు).

రంగం - 8

[వీధి, తెరలేవగానే, కుడిఎదర నించి మాలోకమూ,

ఎడమ ఎదరనించి నవనీతమూ వచ్చి కలుస్తారు]

న—ఏంమాలోకం ! ఎట్లాఉంది. వ్యవహారం ?

మా—నిమ్మకాయ వాటంగా ఉంది.

న—విజయం ?

మా—తప్పదు.

న—తప్పదులే ! మనకేనా అని.

మా—సందేహమా ! శతకోపం లోకం అంటే ఎరగడు.

న—బుద్ధి ?

మా—మట్టి—చౌడు.

న—దైర్యం ?

మా—తారు. ఇక్కడి న్యాయచట్టాలు తెలుసుకుని బేంగెట్టుకున్నాడు.

న—అతని కార్యక్రమం ?

మా—శీఘ్ర పలాయనం.

న—అంతటితో ఆఖరేనా మనఆట ?

మా—పలాయనం అంటే అనుకున్నంత తేలికకాదు. నగర ద్వారాలదగ్గర మీకోసం జనం కాశారు, పోల్చి పట్టేస్తారు, అని వాడికి పిరికిమందువేశాను.

న—మరి ?

మా—మరేముంది, ఆడవేషం వేసుకుని వెళ్ళిపోమ్మన్నాను.

న—బలే. ఆడవేషంలో కుడా అతణ్ణి చూడవలసిందేనూ !

మా—జాగ ర్తందోయ్. ప్లానుప్రకారమే చెయ్యాలి, ఏం చేసినా ! నేను అతనితో వ్యవహరించే వేళ మీరు వెళ్ళి.... (అని చెవులో ఏదో చెప్పినట్టు నటించి) తెలిసిందా ?

న—ఆ.

మా—ఇతణ్ణి ఆడవేషంలో ఇక్కడ వదిలి, నే వెళ్ళి అభిషేకంగారితో....ఊ....అది !

న—(తలతిప్పుతూ) అవును, అదే ఎత్తు.

మా—మరి సరి. మన నూతన వధువు.. శతకోప రూపిణి— ఇల్లా వస్తోంది. (అని ఎడమ ఎదర చూపించి) మీరు ఇల్లా (కుడి ఎదర చూపిస్తూ) వెళ్ళండి. మనం కలిసినప్పట్లో వారు చూడ కూడదు.

న—(కుడి ఎదరకి పోతాడు)

శ—(ఆడవేషంలో సన్నటి బట్ట ముసుగువేసుకుని ఎడమ ఎదరనించి వస్తాడు)

మా—రండి, రండి. మిమ్మల్ని గుర్తుపట్టడం బ్రహ్మతరం కాదు. మీరు అచ్చంగా గొప్ప కులకాంతలా కనిపిస్తున్నారు.

శ—ఈసీమలో న్యాయం చొత్తిగా పాడైందే అని నాకు ఆశ్చర్యం వేస్తోంది.

మా—నిజమేనండి. ఇక్కడ ఓంప్రథమంలో ఉరి తీసెయ్యడం మున్నూ, తరవాత నిమ్మణంగా విచారణ ప్రారంభించడమునూ !

శ—అటువంటిది ఎంత అన్యాయమైన న్యాయమో చిత్త గించారా ?

మా—చాలా రాక్షసంగా ఉంది.

శ—అందులోనూ అమాయకులపట్ల మరీ రాక్షసం అని పిస్తుంది.

మా—పైగా, మిర్రమా ! ఆ పిల్లనీమవా శృంఠే ఈ ఊరు జనానికి మరీ ఆగ్రహం. వాళ్ళని ఉరితీసినకొద్దీ వీళ్ళకి పండగ.

శ—ఓరి వీళ్ళు ఇదైపోనూ ! వీళ్ళకి మాసీమవాళ్లు చేసిన ద్రోహ మేమిటండీ ?

మా—నాకెల్లా తెలుస్తుందండీ ! వీళ్లు శుద్ధమృగాలు. ఇరర ఊళ్ళవాళ్ళ నెమ్మదీ ప్రజ్ఞాఅంటే వీళ్ళకి పడనేపడదు. మిమ్మల్ని గురించి నాకు మరీ భయంగా ఉంది, మిమ్మల్ని ఏంచేసిపోతారో అని.

శ—ఏంజేస్తారు మహా ! చంపుతారు. ఇంతేనా ! మరణం అంటే నాకు భయమేలేదు. అది నయం. కాని స్త్రీలు వస్తూండడం, నాథానాథా అంటూ పిలవడం, మనువర్తులు కోరడం—ఇవీ నాకు భయంవేసేవి. నా దర్జా పోతోంది.

మా—నిజమేనండి. కాని, ఇప్పుడు మీరు స్త్రీపాత్ర అభినయించాలి—ఆ వైఖరీ, ఆ మాటా, ఆ నడకా, ఆ ధోరణి చూపించాలన్నమాట.

శ—ఏమీ ఫర్వాలేదు. నేను బోలెడుమంది స్త్రీల వైఖరులు గమనించాను, గనక వాళ్ళని అనుకరించగలను. రూపంలోనూ చాలావరకు మారిపోయానుగాని నాకల్లా చిక్కు ఒళ్ళపే పట్టుకుంది.

మా—ఏమిటదీ !

శ—కాస్త మీసం మిగిలిపోయింది.

మా—ఓన్, ఇదిటండీ ! ఆపట్టింపు మీకక్కర్లేదు. ఈ మాత్రం మీసంగల వురుషేతరులు లేకపోలేదు. ఎదీఎదీ, ఒళ్ళు అడవిసురు చూపించండి.

శ—(స్త్రీలాగ సిగ్గు అభినయించి నుంనుంటాడు)

మా—నడవండి.

శ—(స్త్రీలాగ తక్కుతూ నడుస్తాడు).

మా—తిప్పుగోండి.

శ—(స్త్రీలాగ నడుం ఊగిస్తాడు)

మా—ఓఫస్తూ. మీకీచేష్టలన్నీ సహజంలా కనిపిస్తున్నాయే!

శ—(మెడరుబ్బుతూ, గడ్డంకింద వేలెట్టుగుని, కళ్ళు మిటకరిస్తాడు).

మా—బలే, రెండు మాటలుకుడా అనండి.

శ—(అభినయిస్తూ) ఏం ? నాబండీలేదూ ? ఏదీ నాబండీ ! ఏమిపాట్లరా ! కర్మంకొద్దీ దొరుకుతారు, ఇటువంటి దాసీలు ! ఏమరా ! రాత్తిరి దాకా వీధులోనుంచోనా ! ఎవళ్ళేనా బండీ పిలవండరా !

మా—చాలా బాగుందిస్మండి.

శ—(అభినయిస్తూ) ఎవరోయ్! బండి అబ్బాయి! ఏమి పొగరూ! కుర్రాడా, ఓరి కుర్రాడా! ఏమి కొవ్వా! ఉండు. తిరిగొచ్చి కొరడా తిరగేస్తాను—పొట్టి కుర్రాడా, ఎక్కడరా, నీమచ్చ మాయా, భూమ్మీద లేకుండాపోయాడు వీడు. ఎవళ్ళూ వెళ్ళి వాణ్ణేనా పిల్చుగు రారేం మొద్దుల్లాగ!

మా—అత్యద్భుతంగా ఉందండీ, ఒక్కవిషయమే కొంచెం అసందర్భంగా ఉంది. ఈపైముసుగు మరీ పల్చగాఉంది. వెళ్ళి కొంచెం దశసరిముసుగు తెస్తాను. మీ మొహానికి మంచి ముసుగుంటే ఎవ్వరూ మిమ్మల్ని చూడకుండా! అందర్నీ మీరు చూడచ్చు.

శ—మీ రొచ్చే రోపల నేను ఏంజేస్తూండనూ!

మా—నాకోసం ఎదురు చూస్తూండండీ! ఇక్కడున్నట్లు వచ్చేస్తాను. అటూ ఇటూ తలాయిస్తూ ఉండండి. (అని కుడి ఎదరకి పోతాడు)

శ—(కొంచెంసేపు ఇటూ అటూ తిరిగి, ఎడమ ఎదరకేసిజరిగి, ఆగి, నిదానించి, భయపడి) బాబోయ్! ఇరుగో ఇరుగో ఎవరోతుంటర్లు! నన్ను చూశారు, ఇల్లావస్తున్నారు. తాగినట్లు తూల్తున్నారు. ఇహ వచ్చిపడతారు. ఏం దారి భగవంతుడా! (కుడివేపుసూచిస్తూ) ఇల్లా పారిపోతే, నయమే, కాని. ఆ స్నేహితుడు నేను కనిపించకపోతే వెతుక్కుని బాధపడతాడు. మళ్ళీ ఎడమ ఎదరచూసి) అరుగో పొగరుమోతులు, నవ్వుతున్నారు. గాలిరోముద్దులు పెట్టుకుంటున్నారు. మీ ముద్దులు ముక్కలైరి గద్రా, బడుద్దాయి గాడిదల్లారా! నేను పట్టుపడి పోతాను. వాళ్ళిద్దరున్నారు. నేను కొంచెం అల్లరి చేస్తేగాని ఈ గండం గడవదు. (అని

కుడివేపు వెళ్ళి) ఏమండోయ్, ఎవరేనా పుణ్యాత్ములు రండి, రండి. వచ్చి రక్షించండి. తుంటర్లు నన్నుచంపి దోచుగోడానికి వస్తున్నారు, రండి బాబూ రండి.

[పోలీసువేషంలో తలుపులు కుడి ఎదరనించి వస్తాడు]

త—ఏయ్ ! ఎవరమ్మా అడీ !

శ—(సిగ్గుపడుతూన్నట్లు) నేనండీ. ఒక చిన్నదాన్ని.

త—ఏమిటి తమబాధ ?

శ—(ఇంకా సిగ్గుతో తలవంచుగుని) మరండీ ! (అని, చిరునవ్వుతో లాగ) తుంటర్ల వల్ల బాధండి.

త—ఎరీ ?

శ—మీరు రావడం కనిపెట్టి ఈ వేపు పరిగెటారండి. (అని ఎడమ మధ్య చూపిస్తాడు)

త—(ఎడమ మధ్యకి పరిగెట్టి వెళ్ళివచ్చి) వాళ్ళని తరిమేసి వచ్చానండి, వాళ్లు పారిపోవడంలో ఒకరిమీద ఒకరు పడిపోయారు. మీరు భయపడకండి,

శ—(చనువుగా) మీరుంటే నాకు భయం ఎందుకండీ ! మీకు దణ్ణంఅండి. మీకు ఎంతేనా కృతజ్ఞురాలి.

త—(శరకోపం మొహం పరీక్షగా చూసినట్టు నటించి) ఉండండి, ఈ ముఖం వర్ణన నేను లోగడ ఎరుగున్నట్టుందే !

శ—అబ్బేబ్బే ! మీ రెరుగున్నట్టున్న మొహం మరొకరిదె ఉంటుంది. నా మొహం కాదు.

మా—మీ మొహం కాదూ ? మీ మొహంలా ఉంది ! అసలు మీరు అల్లా ఎందుకు అనవలి సొచ్చింది ?

శ—నాకేమీ తెలియదండి, అమాయకపుమనిషిని.

త—మీమాటలు కొంచెం ద్వంద్వంగా అర్థమిస్తున్నాయి. అందువల్ల మీరు నావైదీ,

శ—మీకు మొక్కుతున్నాను, రక్షించండి.

త—వీల్లేదు, వీల్లేదు మీ ముఖవైఖరీ మాట వైఖరీ గమనించగా, మీరు కేవలం ఆశతకోపంగారులా ఉన్నారు, వారు పరారీ అయారని తెలిసి వారికోసం మేం వెతుగుతున్నాం. మీరు మమ్మల్ని మోసపుచ్చుదాం అనుకున్నారు గాని వ్యర్థం అయింది. పదండి వైదులోకి.

శ—అయ్యో, నా అవస్థా !

మా—(కుడి ఎదర్నించి వచ్చి) హా దైవమా ! ఏమటీ అవస్థా !

శ—అవస్థేనండి. నేను స్త్రీని కానట్టు పోల్చేశారండి.

త—నేనేనండి పోలుస్తా. మా క్షోభ తగ్గిపోయింది కుడానూ !

మా—(తలుపులుతో) అయ్యా అయ్యా ! నన్ను చూసి వార్ని విడిచిపెట్టండి. మేం చిరకాల స్నేహితులం.

త—మేం చెయ్యగలది ఏమీ లేదు.

మా—అయ్యా ! మీరు సబబుకి కట్టుపడే న్యాయ ప్రభువులని నాకు తెలుసు. సబబైన మొత్తం కొంత తమరు పుచ్చుకుని, మార్గాంతరం కనిపెట్టుకోడానికి న్యాయం ఒప్పదంటారా ?

త—అయితే ఉండండి, నా తోటివాళ్ళందర్నీ పంపించేసి వస్తాను. (అని కుడిమధ్యకి వెడతాడు).

మా—మిత్రమా ! కొంతసామ్మూ పైకి తియ్యండి. ఎంతో కొంత చేతిలో పడితేగాని, వాడు మిమ్మల్ని వదలడు. త్వరగా తియ్యండి పది.

శ—(ఒకనోటు తీస్తూ) వచ్చి వచ్చి రాక్షసి ఊరొచ్చాను, తీరిపోయింది. ఇదిగో (అని ఇస్తాడు)

మా—(నోటు పుచ్చుకుంటాడు)

త—(కుడిఎదర్నించి వచ్చి) నాతోటి వాళ్ళని పంపేశానండీ. ఏదీ మీసబబు కానీండీ.

మా—ఇదుగోనండీ. (అని పది—నోటు ఇయ్యబోతాడు)

త—ఎంత ఆసాము ?

మా—పదండీ.

త—టబ్ ! పదండిఫై దులోకి. మా అధికారి మా చెడ్డ కర కట్టురకం (అని కుడివేపు వెళ్ళిపోవడానికి యత్నిస్తాడు)

మా—(తలుపులుతో) అయ్యా, దయచేసి ఆగండి. (శర కోపంతో) అయ్యా, మీరు కిక్కురుమనకుండా మరొక్కనోటు రానీండీ ఇటువంటిది !

శ—అయితే.....

మా—అయితే గియితే అంటూ నాన్నడం ప్రార్థించారా మీకు ఫైదు తప్పదు. ఫైదు నయమా ? కాగితాలు రెండు గిరవ పెయ్యడం నయమా ? త్వరగా తియ్యండి.

శ—నా ఖర్మం కాలింది. పుచ్చుగో (అని, మరో పదినోటు ఇస్తాడు)

మా—(అది పుచ్చుకుని) ఇవిగోనండీ.

త—(మళ్ళీ పది కలిపి పుచ్చుకుని) సరే. ఈయన్ని నేను ఊమంగా తీసికెడతాను. ఈయన్ని గుప్చిప్గా దాటించెయ్యాలి, నే నెళాస్తాను. మీ రుండండి.

మా—చిత్తం, వీరి పూచీ యావత్తు మీది.

త—ఆ. వార్ని పొలిమేర దాటించి వచ్చే భారం నాది !

మా—మిక్కిలి జాగర్త స్మందీ :

శ—(తనలో) ఔర : ఈయన కెంత అప్యాయమో ! ఈ వూళ్ళోకల్లా నిజాయితీమనిషి ఈయనగదా ! (పైకి) నడవండి, బాబూ !

త—రండి. (అని కుడిఎదరకి పోగా, వెనకాలే శతకోపం వెడతాడు. మాలోకం ఎడమ ఎదరికి పోతాడు)—(తెర)

రంగం - 9

[అభిషేకంగారి ఇంటి ఎదటిస్థలం. ఎడమ మధ్య
నించి మాలోకం ప్రవేశిస్తాడు]

మా—(కుడిమధ్యకి నడిచి) అయ్యగారండీ ! ఏమందోయ్.
అభిషేకంగారు !

అ—(కుడిమధ్యనించి వస్తూ) ఏం ఎవరదీ ?

మా—ఇక్కడ శతకోపంగా రున్నారండీ ?

అ—ఎమో ఎక్కడున్నాడో. ఆ వెర్రి చవట.

మా—మీది పొరపాటేమో కాని, వాడంత మరీ వెర్రి చవట

కాడు లెండి.

అ—ఏం ?

మా—అయిఉంటే మీకింత ద్రోహం చేస్తాడండీ ?

అ—నాకు ద్రోహమా ?

మా—నాకు మీరంటే చాలా జాలేస్తోంది.

అ—ఎంజేకాడూ ?

మా—ఎంజేస్తాడూ, మీ అమ్మాయిని అమాంతంగా లేవ
దీసుకు చక్కాపోయాడు,

అ—మా సలిలాన్నే !

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA130B175
పుస్తకం పేరు	స్వరాజ్యం
తారీఖు	30/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	85
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Habeeba
పేజీలు విడదీసినది	Soumya
స్కాన్ చేసినది	Habeeba
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good